

ผลงานกลุ่ม
(Group Project)

เรื่อง แนวทางการพัฒนาเมืองน่าอยู่

จัดทำโดย กลุ่มที่ 7 รุ่นที่ 99

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารระดับสูง : ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และคุณธรรม รุ่นที่ 99
วิทยาลัยนักบริหาร สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ.

ประจำปี 2567

ลิขสิทธิ์ของสำนักงาน ก.พ.

ผลงานกลุ่ม (Group Project)

เรื่อง แนวทางการพัฒนาเมืองน่าอยู่

จัดทำโดย กลุ่มที่ 7 รุ่นที่ 99

1. นางสาวจเรช อรัญวัฒน์
2. นางสาวศรัตน์วดี นิลวณิชย์
3. นางสาวสิชาภาณัจ ศีไพบุณณาภาณัจ
4. นางสาวกุลศิริ กลั่นนุรักษ์
5. นายพงศ์พัฒน์ เสมอคำ
6. นายจิรัตถ์ อิศรางกูร ณ อยุธยา
7. นางสิญา ทองดี
8. นางสาวมุกทิศา ชูประดิษฐ์
9. นางสาวดุชฎี จิงศิริกุลวิทย์
10. พล.ต.ต. สุพิไชย ลิมศิริวงศ์

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม

หลักสูตรนักบริหารระดับสูง : ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และคุณธรรม รุ่นที่ 99
วิทยาลัยนักบริหาร สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ.

ประจำปี 2567

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน

สำนักงาน ก.พ.

เอกสารผลงานกลุ่มนี้ อนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรมหลักสูตรนักบริหารระดับสูง :
ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และคุณธรรมของสำนักงาน ก.พ.

นางสาวสุชาดา ไทยบรรเทา
อาจารย์ที่ปรึกษา

นายจุฬา สุขมานพ
อาจารย์ที่ปรึกษา

นางสาวบรรจงจิตต์ อังศุสิงห์
อาจารย์ที่ปรึกษา

นายदनัยรัฐ ธนบดีธรรมจารี
อาจารย์ที่ปรึกษา

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

ประเทศไทยประสบปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อความเป็นเมืองน่าอยู่ โดยปัญหาที่พบบนั้นมี 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความมั่นคงปลอดภัย โดยเฉพาะความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน 2) ด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ปัญหามลพิษทางอากาศ ปัญหาการจัดการขยะมูลฝอย ปัญหาพื้นที่สีเขียว ปัญหาคุณภาพน้ำและสิ่งปฏิกูล 3) ด้านโครงสร้างพื้นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ได้แก่ โครงสร้างผังเมือง การออกแบบอารยสถาปัตย์เพื่อทุกคน และการเข้าถึงบริการทางการแพทย์ 4) ด้านเศรษฐกิจและรายได้ ปัญหาการขยายตัวของเศรษฐกิจ และการเติบโตทางเศรษฐกิจต่ำ และพึ่งพาต่างประเทศสูง การท่องเที่ยวและการลงทุนลดลง ขาดแรงงานทักษะ และ 5) ด้านปัญหาสังคมและวัฒนธรรม มีความอ่อนแอของสังคมและความสัมพันธ์ของคนในสังคม รวมทั้งวิถีชีวิต ทำให้เกิดปัญหายาเสพติด ปัญหาความเหลื่อมล้ำของสังคม และปัญหาวัฒนธรรม และการเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

ความสำคัญของปัญหาข้างต้นล้วนส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตประชากรในเมือง ประกอบด้วย จากการศึกษาพบว่าภาครัฐได้กำหนดยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (2561-2580) ด้านการเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน (ประเด็น 4.4.3 เพิ่มพื้นที่และเมืองเศรษฐกิจ) ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม (2.1 สร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำ 2.2 กระจายศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจสังคมและเทคโนโลยี 4.2.3 จัดระบบเมืองที่เอื้อต่อการสร้างชีวิตและสังคมที่มีคุณภาพและความปลอดภัยให้สามารถตอบสนองต่อสังคมสูงวัยและแนวโน้มของการขยายตัวของเมืองในอนาคต) ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (2.3 ใช้ประโยชน์และสร้างการเติบโตบนฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้สมดุลภายในขีดความสามารถของระบบนิเวศ 4.4 พัฒนาพื้นที่เมือง ชนบท เกษตรกรรมและอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ มุ่งเน้นความเป็นเมืองที่เติบโตอย่างต่อเนื่อง) นอกจากนี้แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ((6)ประเด็นพื้นที่และเมืองน่าอยู่อัจฉริยะ) มีเป้าหมาย 1) ประเทศไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้น เกิดศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคมในทุกภูมิภาคของประเทศเพื่อกระจายความเจริญทางด้านเศรษฐกิจและสังคม 2) ประเทศไทยมีพื้นที่มีแผนผังภูมิวิเวศเพื่อเป็นกรอบในการพัฒนาเมืองน่าอยู่ ชนบทมั่นคง เกษตรยั่งยืน และอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ รวมทั้งผังพื้นที่อนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ แหล่งโบราณคดี 3) ช่องว่างความเหลื่อมล้ำระหว่างพื้นที่ลดลง และจากการศึกษาเอกสาร ข้อมูลความหมายและมิติ/คุณสมบัติของเมืองตามรายงาน “Global Liveability Index 2023 ของ The Economist Intelligent Unit (EIU), The Economist Intelligent Unit กำหนดดัชนีเมืองน่าอยู่ (THE GLOBAL LIVEABILITY INDEX 2023) ประกอบด้วย 5 มิติ : ความมั่นคง (Stability), การดูแลสุขภาพ (Healthcare), วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม (Culture & Environment, การศึกษา (Education), ระบบสาธารณูปโภค (Infrastructure) นอกจากนี้ เมืองน่าอยู่ขององค์การอนามัยโลกสาขายุโรป (WHO, Regional Office for Europe), American Institute of Architects (AIA), สมาคมสถาปนิกผังเมืองไทย (Thai Urban Designers Association-TUDA) ฯลฯ ก็มีรายละเอียดคุณสมบัติที่เป็นไปในทางเดียวกัน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการเป็นเมืองน่าอยู่ ได้แก่ 1) วิสัยทัศน์เมืองน่าอยู่และยุทธศาสตร์การพัฒนาของภาคประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปากน้ำประแส อำเภอกะลา จังหวัดระยอง ของอาทิตยา (2558) 2) ศึกษาเรื่องเมืองน่าอยู่ ของมูลนิธิสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย (2558) ทราบว่า การเติบโตของเมืองมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ได้ส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่และสภาพแวดล้อม และความต้องการของประชาชนในมิติต่าง ๆ ภายใต้การเปลี่ยนแปลงนั้น

สำหรับกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานเชิงพื้นที่แบบบูรณาการ พ.ศ. 2565 (การบริหารงานเชิงพื้นที่แบบบูรณาการ ต้องเป็นไปตามหลักการพัฒนาย่างยั่งยืนเพื่อความผาสุกของประชาชนในพื้นที่ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว การอำนวยความสะดวกและตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่ ประกอบด้วยมาตรา 7 มาตรา 9 มาตรา 21 มาตรา 22 มาตรา 23 และ มาตรา 25)

เพื่อให้มีแนวทางสำหรับภาครัฐในการพัฒนาเมืองให้เป็นเมืองน่าอยู่ โดยเริ่มจากระดับจังหวัดไปสู่ระดับประเทศ ผู้ศึกษาจึงกำหนดข้อเสนอเชิงนโยบายในการพัฒนาเมืองให้น่าอยู่ มุ่งหวังให้ครอบคลุม 5 มิติ ได้แก่ มิติด้านความมั่นคงปลอดภัย มิติด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม มิติด้านโครงสร้างพื้นฐานเพื่อคุณภาพชีวิต มิติด้านเศรษฐกิจและรายได้ และมิติด้านสังคมและวัฒนธรรม มีแนวทางการแก้ไขปัญหาควรดำเนินการทั้งจากระดับบนสู่ล่าง (top down approach) หรือการกำหนดนโยบายจากหน่วยงานส่วนกลาง เพื่อให้เกิดการพัฒนาในแต่ละมิติในระดับภาพรวมครอบคลุมทั้งประเทศ โดยมีหน่วยงานส่วนภูมิภาค/ท้องถิ่นเป็นผู้ปฏิบัติ และดำเนินการจากระดับล่างสู่บน (bottom up approach) และทั้ง 2 แบบคู่ขนานกัน โดยแนวทางการดำเนินการประกอบด้วยแผนระยะสั้น 1-5 ปี ดำเนินการในมิติคุณภาพสิ่งแวดล้อม มิติด้านความมั่นคงปลอดภัย มิติด้านสังคมและวัฒนธรรม มิติด้านเศรษฐกิจ มิติด้านโครงสร้างพื้นฐานเพื่อคุณภาพชีวิต พร้อมกับการพัฒนาบุคลากรและประชาชน และการพัฒนาฐานข้อมูลร่วมระหว่างหน่วยงานระดับกระทรวง และแผนการดำเนินการในระยะถัดไป ดำเนินการต่อเนื่องในมิติด้านโครงสร้างพื้นฐานเพื่อคุณภาพชีวิต และการพัฒนาฐานข้อมูลของจังหวัดทั่วประเทศโดยเฉพาะฐานข้อมูลระดับพื้นที่เมืองซึ่งมีความจำเป็นต่อการพัฒนาเมือง รวมทั้งจัดเก็บข้อมูลสถิติในมิติต่างๆ ในพื้นที่ทุกระดับ (อำเภอ และจังหวัด)

ทั้งนี้ กลไกการขับเคลื่อนข้อเสนอฯ ไปสู่การปฏิบัติให้บรรลุผล (Policy Advocacy) 1) การผลักดันประเด็น “การพัฒนาเมืองน่าอยู่” เข้าสู่การประชุมคณะกรรมการนโยบายการบริหารงานเชิงพื้นที่แบบบูรณาการ (ก.น.บ.) 2) การติดตามประเมินผลการดำเนินการพัฒนาเมืองน่าอยู่ และรายงานคณะรัฐมนตรีทุกปี 3) สร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเพื่อร่วมผลักดันนโยบายการพัฒนาเมืองน่าอยู่ 4) กำหนดให้มีหน่วยงานเจ้าภาพหลักในการกำหนดนโยบายการพัฒนาเมืองน่าอยู่และกำหนดเป็นตัวชี้วัดของส่วนราชการและจังหวัดในการพัฒนาเมืองน่าอยู่จำแนกทั้ง 5 มิติ

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการศึกษากลุ่ม (Group Project) เรื่อง แนวทางการพัฒนาเมืองน่าอยู่ ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้เพราะได้รับคำปรึกษา แนะนำ จากบุคคลหลายๆท่าน โดยกลุ่ม 7 ต้องขอกราบขอบพระคุณ ท่านอาจารย์สุชาดา ไทยบรรเทา อาจารย์ที่ปรึกษา และคณาจารย์ที่ปรึกษาทุกท่าน เป็นอย่างสูง ที่กรุณาให้ คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ การสนับสนุนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดทำเอกสารผลงานนี้ ตลอดจนการตรวจทาน แก้ไขข้อมูลตลอดมา ซึ่งท่านได้สละเวลาด้วยความเมตตาต่อกลุ่มอย่างยิ่ง โดยมุ่งหมายให้ผลงานฉบับนี้ มีความสมบูรณ์ และนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง

ขอขอบคุณหน่วยงานหลายหน่วยงานที่กรุณาเปิดเผยข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดทำรายงาน การคิดวิเคราะห์ จนไปสู่การจัดทำข้อเสนอแนวทางการพัฒนาเมืองน่าอยู่ และกลไกการขับเคลื่อนเมืองน่าอยู่ในระดับต่าง ๆ เพื่อให้ทั้ง 76 จังหวัดของประเทศไทยเป็นเมืองน่าอยู่

สุดท้ายกลุ่ม 7 ขอขอบคุณความร่วมมือ ร่วมใจ และการบริหารจัดการเวลาของสมาชิกในกลุ่ม เพื่อให้งานสำเร็จลุล่วงเป็นอย่างดี และขอขอบคุณวิทยาลัยนักษิณบริหาร สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ. มา ณ โอกาสนี้ด้วย

คณะผู้ศึกษา กลุ่มที่ 7

17 พฤษภาคม 2567

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	1
กิตติกรรมประกาศ	3
สารบัญ	4
สารบัญตาราง	5
สารบัญภาพ	6
1. สภาพทั่วไปของปัญหา	7
2. การคาดการณ์ปัญหาและโอกาสการพัฒนาของประเทศในอนาคต	20
3. การศึกษาที่เกี่ยวข้อง	24
4. ข้อเสนอเชิงนโยบาย (Policy Recommendations)	38
5. สรุปภาพรวม (Policy Brief)	51
บรรณานุกรม	52
คณะผู้จัดทำ	54

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1 ข้อมูลสถิติด้านอาชญากรรม ปี 2562 – 2566 จำแนกตามฐานความผิด	9
ตารางที่ 2 เป้าหมายและตัวชี้วัดของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น พื้นที่และเมืองนำอยู่อัจฉริยะ	25

สารบัญภาพ

ภาพที่ 1	กรอบการดำเนินงานด้านตัวชี้วัด	31
ภาพที่ 2	กรอบการดำเนินงานการวางแผนพัฒนาเมืองในอนาคตให้น่าอยู่อย่างยั่งยืน	32

1. สภาพทั่วไปของปัญหา

ชุมชนเมืองใหญ่ประกอบด้วยประชากรจำนวนมากที่อาศัยอยู่รวมกันในพื้นที่หนึ่ง ๆ และในชุมชนมักมีลักษณะเป็นศูนย์รวมของการค้า การบริการ และการผลิตสินค้า ชุมชนเมืองจึงประกอบด้วยส่วนประกอบหลายประการ ได้แก่ พื้นที่อยู่อาศัยและทำกิจกรรมต่างๆ ระบบสาธารณูปโภค เช่น ถนน ระบบทางระบายน้ำ ระบบไฟฟ้า ระบบน้ำ ระบบการคมนาคม กิจกรรมเศรษฐกิจ กิจกรรมสังคม การอยู่ร่วมกันของประชากร ประกอบด้วย เรื่องราวและกิจกรรมที่หลากหลาย สร้างสัมพันธ์ภาพ รวมทั้งสร้างความเข้าใจต่อกัน ชุมชนเมืองใหญ่มักมีระบบการบริหารจัดการที่ซับซ้อนต้องใช้ทรัพยากรอย่างมากเพื่อให้ชุมชนดำรงอยู่ได้ต่อไปในอนาคต แต่สิ่งหนึ่งที่ประชากรในชุมชนมีความต้องการร่วมกันคือความต้องการอาศัยในอยู่ในเมืองที่น่าอยู่

เมืองน่าอยู่ในความหมายของนักวิชาการที่มีความเชี่ยวชาญแตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นนักวิชาการในศาสตร์ของสภาพแวดล้อม ศาสตร์ของสถาปัตยกรรมการออกแบบ ศาสตร์ของการสาธารณสุข ศาสตร์ของเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ได้ให้ความหมาย ความเป็นเมืองน่าอยู่ในแต่ละศาสตร์ของตนเองไว้ซึ่งโดยสรุปแล้ว “ความเป็นเมืองน่าอยู่” จึงหมายถึง พื้นที่หรือเมืองที่มีลักษณะที่ทำให้ประชากรต่าง ๆ อยากรอยู่อาศัยในที่นั้น สิ่งที่ประชากรส่วนใหญ่ต้องการจากเมือง คือ ความปลอดภัย สภาพแวดล้อมที่สะอาด สุขภาพที่ดี การเดินทางสะดวกสบาย โอกาสในเรื่องการศึกษา การมีงานทำ สวัสดิการสาธารณสุขที่ดี สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น ร้านค้า สนามกีฬา สนามเด็กเล่น พื้นที่สีเขียว และสถานที่ท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังมีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ความสมดุลในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งทั้งหมดรวมกันทำให้เมืองเป็นเมืองที่น่าอยู่สามารถสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับประชากร ตัวอย่างการจัดลำดับเมืองน่าอยู่ที่ดีที่สุดในโลกในปี 2566 โดย Economist Intelligence Unit (EIU) กรุงเวียนนาได้รับการจัดอันดับให้เป็นเมืองน่าอยู่ที่ดีติดต่อกันเป็นปีที่สอง จาก 173 ประเทศทั่วโลก โดยพิจารณาจาก 5 ปัจจัยหลัก คือ เสถียรภาพและความมั่นคงในชีวิต โครงสร้างพื้นฐานของเมือง การสาธารณสุข การศึกษา วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม เนื่องจากกรุงเวียนนาเป็นเมืองที่มีเสถียรภาพ มีโครงสร้างพื้นฐานระดับโลก มีระบบสาธารณสุขที่ครอบคลุม มีการศึกษาที่ก้าวหน้าและเปิดกว้าง เป็นนครแห่งดนตรีศิลปะและประวัติศาสตร์ โดยการจัดลำดับใน 10 อันดับแรกมีเพียงเมืองโอซากาประเทศญี่ปุ่นเป็นแห่งเดียวในแถบเอเชีย ส่วนที่เหลือเป็นเมืองในแถบประเทศยุโรปและออสเตรเลียที่เป็นประเทศเศรษฐกิจระดับบน

เมืองน่าอยู่จึงมีความเกี่ยวข้องข้องกับการพัฒนาในทุกมิติ ทั้งด้านเศรษฐกิจสังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในส่วนของการพัฒนาให้เป็นเมืองน่าอยู่นั้น เมืองดังกล่าวจะต้องเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจ แหล่งจ้างงานและที่อยู่อาศัย รวมทั้งพื้นที่เพื่อการอนุรักษ์ที่มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีอัตลักษณ์ท้องถิ่นและสิ่งอำนวยความสะดวกที่สามารถรองรับความต้องการของคนทุกกลุ่ม รวมทั้งมีการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดี มีความยืดหยุ่น สามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงในด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมและเทคโนโลยี โดยมีการวางแผนพัฒนาอย่างเป็นระบบ

สำหรับประเทศไทยการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศในระยะที่ผ่านมา มุ่งเน้นการขับเคลื่อนเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ โดยการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางเศรษฐกิจและสังคม อาทิเช่น การยกระดับรายได้ประชากรกลุ่มเปราะบางเพื่อช่วยเหลือให้ผู้มีรายได้น้อยให้พ้นจากความยากจนและการพัฒนาระบบการคุ้มครองทางสังคม อย่างไรก็ตาม ยังมีช่องว่างในการดำเนินนโยบาย (policy gaps) ที่ชี้ให้เห็นความจำเป็นในการขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติเพื่อนำไปสู่การลดปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำทางรายได้ รายจ่าย การศึกษา บริการสาธารณสุข การเข้าถึงสวัสดิการและบริการพื้นฐานของภาครัฐ

จากการศึกษาพบว่า ประเทศไทยมีความพยายามที่จะพัฒนาความเป็นเมืองน่าอยู่มาอย่างต่อเนื่องโดยตลอด โดยสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้จัดทำคู่มือแนวทางการวางแผนพัฒนาเมืองในอนาคตให้น่าอยู่อย่างยั่งยืน ภายใต้กรอบแนวคิดหลัก คือ การพัฒนาเมืองในอนาคตให้น่าอยู่อย่างยั่งยืน เป็นกระบวนการพัฒนาเมืองเพื่อให้ประชากรมีคุณภาพชีวิตที่ดี โดยสร้างผลกระทบต่อระบบนิเวศสิ่งแวดล้อมให้น้อยที่สุด มีการวางแผนพัฒนาบนฐานศักยภาพและความเหมาะสมทางภูมิวิเทศมีความสามารถในการแข่งขันเชิงเศรษฐกิจพื้นฐาน การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ได้รับโอกาสที่เท่าเทียมมีการบริหารจัดการอย่างโปร่งใส โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ตลอดการพัฒนาต่อเนื่อง จากการจัดทำคู่มือแนวทางการวางแผนพัฒนาเมืองในอนาคตให้น่าอยู่อย่างยั่งยืน สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้กำหนดตัวชี้วัด ซึ่งสะท้อน 3 เสาหลักความยั่งยืนของ SDGs (Three pillars of Sustainability) อันได้แก่สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม รวมทั้งได้มีการทดลองใช้กับเมืองนำร่องในระดับตำบลจำนวน 5 ตำบล ด้วยกัน ซึ่งผลการดำเนินงานในระดับตำบล พบว่ามีปัจจัยความสำเร็จและความท้าทายในขณะเดียวกัน

ดังนั้น เพื่อประโยชน์ต่อการศึกษาและสืบค้นข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ การศึกษาในครั้งนี้กลุ่มผู้ศึกษาจึงได้กำหนดกรอบการศึกษา เรื่อง “แนวทางการพัฒนาเมืองน่าอยู่” ไว้ในระดับจังหวัด โดยกำหนดให้เมืองหมายถึงพื้นที่ ๆ ครอบคลุมในระดับจังหวัด ซึ่งจังหวัดถือเป็นหน่วยการปกครองส่วนภูมิภาค รวมทั้งที่หลายอำเภอเข้าด้วยกัน และจังหวัดมีฐานะเป็นนิติบุคคล ปกครองด้วยผู้ว่าราชการจังหวัด การจัดเก็บข้อมูลหรือการกำหนดนโยบาย ตลอดจนการบริหารนโยบายของรัฐบาล ในระดับจังหวัดน่าจะมีกลไกขับเคลื่อนไปสู่การเป็นเมืองน่าอยู่ระดับจังหวัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สภาพปัญหาที่ประเทศไทยยังประสบอยู่และส่งผลต่อการเป็นเมืองน่าอยู่ สามารถจำแนกตามประเด็นการพัฒนาได้ดังนี้

1) ด้านความมั่นคงปลอดภัย ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินถือเป็นปัจจัยสำคัญของการมีคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้อยู่อาศัยในเมือง เมืองที่มีความปลอดภัยเป็นเมืองที่ชาวเมืองมีความสุขในการใช้ชีวิตประจำวัน ไม่ต้องหวาดกลัวภัยอาชญากรรม เมืองปลอดภัยจึงเป็นเป้าหมายที่สำคัญประการแรก

ของการพัฒนาเมืองให้เป็นเมืองน่าอยู่ ข้อมูลตัวชี้วัดเมืองปลอดภัยระดับนานาชาติ ปี 2564 (ล่าสุด) กรุงเทพมหานคร จัดอยู่ในอันดับ 47 จาก 60 เมืองทั่วโลก ซึ่งถือว่าอยู่ในอันดับต่ำ เมื่อเทียบกับเมืองใหญ่ที่นำมาจัดอันดับ โดยเมืองปลอดภัยอันดับ 1 คือ โคเปนเฮเกน รองลงมาคือ โตรอนโต และสิงคโปร์ สำหรับการวัดความปลอดภัยของเมืองใช้ตัวชี้วัดใน 5 มิติ ได้แก่ 1) ความปลอดภัยทางดิจิทัล (Digital Security) 2) ความปลอดภัยด้านสุขภาพ (Health Security) 3) ความปลอดภัยทางโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure Security) 4) ความปลอดภัยส่วนบุคคล (Personal Security) และ 5) ความปลอดภัยด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Security)

สำหรับประเทศไทย ข้อมูลสถิติด้านอาชญากรรมในภาพรวม ปรากฏดังนี้

ตารางที่ 1 ข้อมูลสถิติด้านอาชญากรรม ปี 2562 – 2566 จำแนกตามฐานความผิด

ฐานความผิด	ปี				
	2562	2563	2564	2565	2566
ฐานความผิดเกี่ยวกับชีวิตร่างกายและเพศ	19,230	16,780	15,787	15,038	17,848
ฐานความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน	52,199	48,340	50,582	49,460	58,765
ฐานความผิดพิเศษ	25,062	19,774	16,915	20,230	18,792

จากตารางข้างต้น ความผิดเกี่ยวกับชีวิตร่างกาย เพศ และทรัพย์สิน มีแนวโน้มของคดีที่สูงขึ้น ในขณะที่เมืองน่าอยู่ ควรจะมีสภาพที่ปลอดภัยจากอาชญากรรม (Crime Safe City) ปลอดภัยจากอาชญากรรมพื้นฐานทุกรูปแบบโดยเฉพาะคดี ลัก วิ่ง ชิง ปล้น ฆ่า ช่มชู้ ซึ่งอาชญากรรมพื้นฐานเหล่านี้ เป็นอาชญากรรมที่ส่งผลกระทบต่อความรู้สึกปลอดภัยและความหวาดกลัวของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเมืองและกระทบต่อภาพพจน์ของเมืองตลอดจนส่งผลกระทบต่อด้านอื่นๆ ตามมา

2) ด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม

2.1 ปัญหามลพิษทางอากาศ โดยเฉพาะฝุ่นละอองเป็นปัญหาขนาดใหญ่และรุนแรงที่ประเทศไทยต้องเผชิญ โดยฝุ่นละอองส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน 4 ด้าน ดังนี้

1) ด้านสุขภาพ ฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน 2.5 ไมครอน สามารถเข้าไปถึงถุงลมปอด ซึ่งทำให้เกิดการระคายเคืองและมีผลกระทบต่อระบบทางเดินหายใจส่วนล่างและถุงลมปอด ซึ่งมีผลต่อการลดอายุขัยเฉลี่ยของประชาชนลง และทำให้เกิดสภาวะแทรกซ้อนระหว่างตั้งครรภ์ รวมถึงการเพิ่มความเสี่ยงของการเกิดโรคไตเรื้อรังรายใหม่ โรคอัลไซเมอร์ โรคพาร์กินสัน โรคเส้นเลือดสมอง

2) ด้านสิ่งแวดล้อม ทำให้ทัศนวิสัยในการมองเห็นลดลง เนื่องจากความเข้มข้นของฝุ่นละออง ขนาดไม่เกิน 2.5 ไมครอน เพิ่มขึ้น และค่าความชื้นสัมพัทธ์ลดลง จึงทำให้ทัศนวิสัยในการมองเห็นลดลง

3) ด้านสังคม ปริมาณฝุ่นละอองที่มีปริมาณเพิ่มมากขึ้นส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตของประชาชนทุกช่วงวัยในการดำเนินชีวิต

4) ด้านเศรษฐกิจ จากค่าเสียโอกาสเกี่ยวกับสุขภาพในการซื้อหน้ากากอนามัยมาสวมใส่ การเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทางมารักษา

จากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจึงทำให้ทั้งหน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ออกมาเร่งจัดทำนโยบาย และออกมาตรการ เพื่อแก้ไขปัญหาฝุ่นละออง เพื่อจะทำให้สภาพอากาศของประเทศไทยเหมาะสมต่อการอยู่อาศัย

2.2 ปัญหาในการจัดการขยะมูลฝอย ขยะมูลฝอยในประเทศไทยถือเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมที่สำคัญที่เกิดขึ้นจากน้ำมือมนุษย์ ซึ่งมีปัญหาที่เกี่ยวข้องกันในหลายแง่มุม ไม่ว่าจะเป็นพฤติกรรมกรบรีโภค และการแยกขยะจากต้นทาง การจัดการขยะที่ไม่ได้มาตรฐานก่อให้เกิดมลพิษและไม่เกิดการนำกลับมาใช้ซ้ำ ปัญหามลพิษและสิ่งแวดล้อม เช่น ปฏิกริยาเรือนกระจกที่มีสาเหตุจากขยะเทกองที่ปล่อยก๊าซมีเทน ก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์และคาร์บอนไดออกไซด์ออกมา ปัญหาขยะในทะเลที่ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม และชีวิตความเป็นอยู่ของสัตว์ในทะเล เป็นต้น ในปัจจุบันประเทศไทยมีปริมาณขยะสูงขึ้นต่อเนื่องทุกปี จากรายงานสถานการณ์ขยะมูลฝอยชุมชนของประเทศไทย ปี 2559 (กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2559) พบว่ามีปริมาณการเกิดขยะรวมกันทั้งประเทศ 27.06 ล้านตันต่อปี เทียบเท่าตึกไบฮอก 2 จำนวน 140 ตึก คิดเป็นประมาณ 74,130 ตันต่อวัน เฉลี่ยเป็นปริมาณขยะ 1.14 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน ยังไม่รวมขยะตกค้างสะสมที่เพิ่มขึ้นทุกปีไม่ต่ำกว่าปีละ 10 ล้านตัน ขยะมูลฝอยสามารถแบ่งแยกตามประเภทได้ทั้งหมด 4 ประเภท โดยมีสัดส่วนดังนี้

ประเภทที่ 1 ขยะอินทรีย์ หรือขยะที่ย่อยสลายได้ คิดเป็นร้อยละ 64 จากขยะทั้งหมด ส่วนใหญ่มาจากอาหารเหลือทิ้ง

ประเภทที่ 2 ขยะรีไซเคิล เป็นที่ขยะสามารถนำมาหลอมใช้ใหม่ได้ หากมีการแยกขยะอย่างถูกต้องและทำความสะอาดก่อนทิ้ง คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 30 ของขยะทั้งหมด

ประเภทที่ 3 ขยะทั่วไป เป็นย่อยสลายตามธรรมชาติได้ยาก หรือนำไปรีไซเคิลแล้วไม่คุ้มทุน ต้องนำไปกำจัด ได้แก่ ของขมม กล่องโฟม กระจกพลาสติก ร้อยละ 3 ของขยะทั้งหมด

ประเภทที่ 4 ขยะอันตรายเป็นขยะที่ต้องนำไปกำจัดหรือบำบัดด้วยวิธีเฉพาะ เช่น หลอดไฟ ขวดยา ถ่านไฟฉาย ยาฆ่าแมลง กระจกสี ขยะจากภาคการเกษตรและอุตสาหกรรม คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 3 ของขยะทั้งหมด

จากข้อมูลจะเห็นได้ว่าถึงแม้ประเทศไทยจะมีความพยายามในการรีไซเคิลและกำจัดขยะอย่างถูกต้องมากขึ้น แต่แนวโน้มปริมาณขยะในแต่ละปีเพิ่มสูงขึ้นเช่นกัน นอกจากนี้ปริมาณขยะกว่าครึ่ง

ยังถูกกำจัดอย่างไม่ถูกวิธี ในปี 2558 รัฐบาลไทยได้ตรวจสอบเพื่อปรับปรุงสถานที่กำจัดขยะขององค์กรปกครองท้องถิ่นทั่วประเทศ 7,777 แห่ง พบว่ามีเพียง 328 แห่งหรือไม่ถึงร้อยละ 5 ของสถานที่กำจัดทั้งหมดเท่านั้นที่สามารถนำขยะไปใช้ประโยชน์และกำจัดได้อย่างถูกต้อง ปริมาณขยะที่ถูกกำจัดอย่างถูกต้องจากสถานที่เหล่านี้คิดเป็นร้อยละ 26.34 ของปริมาณขยะเกิดใหม่รวมกับขยะตกค้างทั้งหมด และขยะที่เหลือกว่าร้อยละ 73.26 นั้นถูกกำจัดด้วยวิธีที่ไม่ถูกต้อง เกิดสภาพเหม็น กลิ่นเหม็นกลางแจ้ง เมาในเตาที่ไม่มีระบบกำจัดมลพิษทางอากาศ และฝังกลบแบบเทกองที่มีการควบคุม หรือไม่ถูกจัดการเลย

2.3 ปัญหาพื้นที่สีเขียว ปัจจุบันหลายพื้นที่ทั่วโลกกำลังเผชิญกับสถานการณ์ของการกลายเป็นเมือง (Urbanization) อันมีสาเหตุมาจากการเปลี่ยนแปลงของประชากรโลก ซึ่งส่งผลให้พื้นที่สีเขียวลดน้อยลง จากรายงานของสหประชาชาติ (United Nations: UN) ในเรื่องการทบทวนการกลายเป็นเมืองของโลกในปี 2561 พบว่า ทุกวันนี้มีประชากรโลกที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองคิดเป็นร้อยละ 55 ของประชากรทั้งหมด และคาดว่าจะเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 68 ในปี 2593 หรือการคาดการณ์นี้จะแสดงให้เห็นว่า ประชากรทั่วโลกที่อาศัยในชนบทจะเข้าสู่เมืองเพิ่มขึ้นประมาณ 2.5 พันล้านคน ภายในปี 2593 และการเพิ่มขึ้นกว่าร้อยละ 90 จะเกิดขึ้นในทวีปเอเชียและทวีปแอฟริกา เนื่องจากในหลายประเทศใน 2 ภูมิภาคนี้เป็นประเทศกำลังพัฒนาจึงมีการขยายตัวของเมืองและประชากรมากเป็นพิเศษ ประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศที่กำลังพัฒนาที่ตั้งอยู่ในทวีปเอเชีย และกำลังประสบภาวะการขยายตัวของเมืองอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะเมืองขนาดใหญ่อย่างกรุงเทพมหานคร ที่เป็นเมืองหลวงของประเทศ ซึ่งเป็นศูนย์กลางความเจริญหลายด้าน ทั้งการบริหารประเทศ เศรษฐกิจ การศึกษา สาธารณสุข และอื่นๆ และด้วยการพัฒนาเมืองในแต่ละด้านอย่างรวดเร็วผ่านนโยบายและโครงการพัฒนาพื้นที่ของภาครัฐ ส่งผลให้เมืองมีความเป็นแหล่งงาน และโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ ที่อำนวยความสะดวก เป็นเหตุให้กรุงเทพมหานคร มีการดึงดูดคนจากชนบทให้ย้ายถิ่นฐานเข้าสู่พื้นที่มากยิ่งขึ้น เมื่อประชากรที่เข้าสู่เมืองมีมากขึ้น เมืองจึงมีความจำเป็นต้องขยายตัวในแนวตั้งหรืออาคารที่อยู่อาศัยสูง ๆ และแนวนราบหรือที่อยู่อาศัยน้อยชั้นที่สร้างตามแนวโครงสร้างพื้นฐานของเมือง ออกไปสู่พื้นที่ชานเมืองหรือส่วนต่อขยายของเมือง เพื่อรองรับประชากรที่เพิ่มขึ้น การขยายตัวของพื้นที่เมืองในแนวนราบจะเป็นการรุกร้าพื้นที่สีเขียว ไม่ว่าจะเป็นพื้นที่ป่าไม้ พื้นที่เกษตรกรรม พื้นที่สวนสาธารณะ อันเป็นปอดของเมือง แหล่งผลิตอาหาร พื้นที่สำหรับกิจกรรมนันทนาการ พักผ่อนหย่อนใจ เนื่องด้วยพื้นที่เหล่านี้ไม่สามารถสร้างมูลค่าที่เป็นเม็ดเงินทางเศรษฐกิจได้เทียบเท่าพื้นที่เมือง เช่น อาคารอยู่อาศัย ย่านการค้า พื้นที่อุตสาหกรรม เป็นต้น จึงเป็นเหตุให้พื้นที่เหล่านี้ค่อย ๆ ลดลง และเปลี่ยนรูปแบบการใช้ประโยชน์พื้นที่เป็นเมือง ซึ่งถ้าสัดส่วนของพื้นที่สีเขียวลดลง ก็ย่อมส่งผลให้ความน่าอยู่ สภาพอากาศที่สะอาดจะลดลง ความร่มรื่น ความสบายตาสบายใจในการอยู่อาศัยของเมืองๆ นั้นก็ย่อมลดลง

2.4 ปัจจุบันประเทศไทยมีปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาเกี่ยวกับคุณภาพน้ำเสื่อมลง ก่อให้เกิดน้ำเน่าเสีย มีสีดำ ส่งกลิ่นเหม็น จนไม่สามารถนำน้ำมาใช้ได้ และยังมีความเสี่ยงต่อการแพร่ระบาดของเชื้อโรคต่าง ๆ ที่มากับน้ำ รวมทั้งปัญหาการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19

ที่ประเทศไทยกำลังประสบอยู่ ในขณะที่หนึ่งวันเราจะใช้น้ำประมาณ 150 - 200 ลิตรต่อคนต่อวัน จากกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งน้ำจากการอุปโภคบริโภค และน้ำที่ใช้ในชีวิตประจำวัน น้ำดื่มที่ผ่านการใช้แล้วปนเปื้อนไปด้วยสิ่งสกปรกอาจมีทั้งสารเคมีสิ่งปนเปื้อนกลายเป็นน้ำเสีย หากไม่มีการจัดการที่เหมาะสม ถูกสุขลักษณะจะเป็นอันตรายต่อสุขภาพประชาชน ก่อให้เกิดปัญหาต่อการสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมตามมา ซึ่งจากการศึกษาแหล่งกำเนิดน้ำเสียที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำจืดไม่สามารถนำน้ำจากแหล่งน้ำตามธรรมชาติมาใช้ได้ ส่วนใหญ่เกิดจากน้ำเสียและสิ่งปนเปื้อนจากแหล่งชุมชน โดยเฉพาะชุมชนที่อยู่ริมน้ำ ซึ่งส่วนใหญ่จะไม่มีระบบบำบัดน้ำเสีย หรือมีแต่ไม่สามารถดำเนินการได้อย่างถูกต้อง จึงปล่อยของเสียและสิ่งปนเปื้อนลงสู่แม่น้ำลำคลองโดยตรง ร่องลงมาคือ น้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม ที่ส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมประเภทครัวเรือน จัดเป็นแหล่งกำเนิดน้ำเสียที่สำคัญ ถ้าหากอยู่ในชุมชนอาจจะเพิ่มมลสารลงสู่ระบบระบายน้ำของชุมชนได้ และน้ำเสียจากการเกษตร ทั้งการเพาะปลูก การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และการปศุสัตว์ อาจมีการปนเปื้อนของสารอินทรีย์ ธาตุอาหารส่วนเกิน ตลอดจนสารเคมีทางการเกษตร ซึ่งล้วนแต่มีความสกปรกสูง ทำให้เกินความสามารถของแหล่งน้ำที่จะฟอกตัวเองได้ (Self-Purification) นอกจากการปล่อยน้ำเสียลงสู่แหล่งน้ำโดยตรงแล้ว ยังมีการทิ้งขยะมูลฝอยลงในแม่น้ำ ลำคลอง ซึ่งหากไม่ได้รับการจัดการอย่างถูกสุขลักษณะอาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพประชาชน ก่อให้เกิดปัญหาการเป็นแหล่งแพร่กระจายเชื้อโรคได้ เช่น โรคหนองพยาธิ โรคระบบทางเดินอาหาร โดยอาจปนเปื้อนผ่านทางน้ำและอาหาร เป็นปัญหาต่อการสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ทำให้เกิดทัศนียภาพที่เสื่อมโทรมขาดความเป็นระเบียบ

จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น หากไม่มีการจัดการน้ำเสียและสิ่งปนเปื้อนที่เหมาะสม ถูกสุขลักษณะ จะส่งผลกระทบต่อวงจรชีวิตของสัตว์น้ำ เช่น น้ำเสียที่เกิดจากสารพิษอาจทำให้ปลาและสิ่งมีชีวิตตายทันที ส่วนน้ำเสียที่เกิดจากออกซิเจนในน้ำลดต่ำลง อาจทำลายพืชและสัตว์น้ำเล็ก ๆ ที่เป็นอาหารของปลา ทำให้ความอุดมสมบูรณ์หรือแหล่งอาหารของสัตว์น้ำลดลง ส่งผลให้เป็นแหล่งแพร่ระบาดของเชื้อโรค มีผลกระทบต่อ การเพาะปลูก เพราะน้ำเสียที่มีความเป็นกรดและด่างไม่เหมาะสมสำหรับการเกษตร นอกจากนี้ ยังมีผลต่อกระทบต่อทัศนียภาพ เพราะความสวยงามของแหล่งน้ำสามารถใช้เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ หรือจัดกิจกรรมทางน้ำเพื่อความบันเทิงได้ รวมถึงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของระบบนิเวศ เช่น มีกลิ่นเหม็นจากน้ำเน่าเสีย เป็นต้น ดังนั้น การแก้ปัญหาควรเริ่มจากการจัดการน้ำเสียและสิ่งปนเปื้อนจากแหล่งกำเนิด ดังนี้

- 1) น้ำเสียและสิ่งปนเปื้อนจากแหล่งชุมชน การจัดการน้ำเสียจากชุมชน ในขณะที่ตอนนี้อย่างไม่มีการกำหนดให้ชุมชนต้องจัดทำระบบบำบัดน้ำเสีย ควรบังคับให้อาคารต่าง ๆ บำบัดน้ำก่อนปล่อยลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะ เช่น ติดตั้งตะแกรงกรอง หรือในชุมชนบางแห่ง มีโรงฆ่าสัตว์ขนาดเล็ก ควรมีการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการบำบัดน้ำเสียก่อน และถ้าหากท้องถิ่นมีความพร้อม ควรรีบในการวางแผนจัดการน้ำเสียโดยใช้ระบบบำบัดรวม เป็นต้น

2) น้ำเสียอุตสาหกรรม ตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 จำแนกโรงงานอุตสาหกรรมออกเป็น 3 ประเภท ตามชนิดและขนาดของกิจกรรม โรงงานขนาดเล็ก จำพวกที่ 1 หรืออุตสาหกรรมในครอบครัว จัดเป็นแหล่งกำเนิดน้ำเสียที่สำคัญ โดยเฉพาะถ้าหากอยู่ในชุมชนอาจจะเพิ่มมลสารลงสู่ระบบระบายน้ำของชุมชนได้ อาทิเช่น อุตสาหกรรมทำเหมือง ขนมหิน ย้อมผ้าบาติก เป็นต้น เนื่องจากกิจกรรมเหล่านี้ไม่ต้องจัดทำระบบบำบัดน้ำเสียของตนเอง ดังนั้น จะต้องคำนวณปริมาณมลสารจากกิจกรรมเหล่านี้ในการวางแผนของระบบบำบัดน้ำเสียชุมชนด้วย สำหรับอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ตามกฎหมายจะต้องจัดสร้างและเดินระบบบำบัดน้ำเสีย โดยมีกรมโรงงานอุตสาหกรรมและสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดเป็นผู้ตรวจสอบมาตรการสำหรับอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ จึงน่าจะเน้นในประเด็นการบังคับให้เป็นไปตามกฎระเบียบต่างๆ และไม่ให้ระบบน้ำทิ้งลงสู่ระบบรวบรวมน้ำเสียของชุมชน

3) น้ำเสียเกษตรกรรม แบ่งเป็น 2 ประเภทคือ ชนิดที่อยู่กับที่ เช่น จากฟาร์มเลี้ยงสัตว์ต่างๆ และประเภทไม่มีแหล่งกำเนิดแน่นอน เช่น จากการเพาะปลูก น้ำเสียจากฟาร์มเลี้ยงสัตว์ในปัจจุบัน ยังไม่มีมาตรการหรือข้อบังคับโดยตรงในการจัดการกับน้ำเสียเหล่านี้ สำหรับแนวทางการจัดการ ควรใช้วิธีให้จัดทำถังบำบัดน้ำเสียภายในฟาร์ม หรือแยกมูลสัตว์ออกจากน้ำเสียไปทำปุ๋ย เป็นต้น สำหรับน้ำเสียจากแหล่งที่ไม่แน่นอน เช่น การเพาะปลูก ซึ่งมีการใช้ปุ๋ยเคมี และสารเคมีทางการเกษตร เช่น ยาปราบศัตรูพืช ยาฆ่าแมลง จะต้องมีการรณรงค์ให้มีการใช้สารเคมีเหล่านั้นอย่างถูกวิธี ปลอดภัยต่อผู้ใช้ ผู้บริโภคและสิ่งแวดล้อม

โดยการจัดการดังกล่าวข้างต้นให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น วางแผนและปฏิบัติ เพื่อความสุขของคนในชุมชน ซึ่งนำเอานวัตกรรมบำบัดน้ำเสียเข้ามาแก้ปัญหาแหล่งน้ำในชุมชนอย่างยั่งยืน การแก้ไขปัญหาหน้าน้ำเสียในชุมชนจึงควรใช้นวัตกรรมที่เหมาะสมกับภูมิณีเขตที่ชุมชนพัฒนาขึ้น และถ่ายทอดสู่คนรุ่นต่อไป เมื่อแหล่งน้ำได้มีการพัฒนาคุณภาพน้ำที่ดีขึ้น ชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชนก็จะดีขึ้นตามไปด้วย เมื่อมีระบบบำบัดน้ำเสียภายในชุมชน ผลกระทบที่ได้จากการนำนวัตกรรมบำบัดน้ำเสียเข้ามาใช้ในชุมชน คือ ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ คนในชุมชนจะมีค่าครองชีพที่ลดลง นอกจากนี้ แหล่งชุมชนที่มีระบบสาธารณสุขที่ดี ย่อมสามารถที่จะพัฒนาแหล่งชุมชนให้เป็นแหล่งเศรษฐกิจต่อไป

3) ด้านโครงสร้างพื้นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต

3.1 โครงสร้างผังเมือง

การวางผังเมือง เป็นการปรับสภาพของชุมชนเมืองให้สอดคล้องอย่างเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม ซึ่งเป็นที่ตั้งของชุมชนเมือง การปรับสภาพดังกล่าวของชุมชนเมืองจะต้องมีการจัดทำตามหลักการมิตินิการวางแผน และขั้นตอนกระบวนการในการวางแผนและจัดทำผัง เพื่อให้ได้รูปแบบโครงสร้างของชุมชนเมือง และแนวทางปฏิบัติซึ่งคำนึงถึงข้อจำกัดของทรัพยากรที่จำเป็นต้องใช้ดำเนินการ โดยประเมินว่ากิจกรรมโครงการต่างๆ สามารถนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ได้ แต่ข้อบกพร่องของการวางผังเมืองที่ผ่านมาของประเทศไทยยังขาดการวางแผนบูรณาการร่วมกัน โดยการดำเนินการส่วนใหญ่จะวางแผนมาจากข้างบน (top down) คือ มาจากหน่วยงานภายนอกทั้งหน่วยงานราชการหรือองค์กรเอกชน แต่ประชาชนส่วนใหญ่

ที่อยู่ในพื้นที่มีส่วนร่วมเพียงเล็กน้อย ทำให้การวางแผนชุมชนเมืองส่วนใหญ่ไม่ตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่ แต่ตอบสนองผลประโยชน์ของนายทุนหรือผู้มีผลประโยชน์ร่วมกับการวางแผนโครงการนั้น ๆ ซึ่งแสดงให้เห็นปัญหาของการวางแผนชุมชนเมืองที่ผ่านมาของประเทศไทย จากเหตุการณ์มหาอุทกภัยเมื่อปลายปี พ.ศ. 2554 นั้น สร้างความเสียหายอย่างมหาศาล สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาหลายปัจจัย หนึ่งในนั้นคือ การวางผังเมืองที่เน้นการขยายตัวของเมืองอย่างรวดเร็ว โดยไม่ได้คำนึงถึงพื้นที่ลุ่มน้ำ ที่ทำหน้าที่รองรับและระบายน้ำ ทำให้พื้นที่รอบกรุงเทพมหานคร มีเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วกลายเป็นโครงการหมู่บ้านจัดสรร จึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญของการวางผังเมืองและคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตของประชาชน

ปัญหาจรรยาเป็นปัญหาสำคัญสำหรับกรุงเทพมหานคร รวมถึงเมืองใหญ่ต่าง ๆ ในไทย โดยรัฐบาลในอดีต ได้ออกกฎหมายควบคุมการก่อสร้างอาคารไม่ให้มีพื้นที่อาคารเกินกว่า 10 เท่าของพื้นที่ดิน ที่ทำการก่อสร้าง ซึ่งเรียกกันว่า FAR 1:10 จากเดิมที่กฎหมายเคยกำหนดให้ FAR เท่ากับ 1:40 อย่างไรก็ตามที่ผ่านมาระบบการควบคุม FAR 1:10 ก็ไม่ได้ทำให้บรรเทาวิกฤติการจราจรในกรุงเทพมหานครได้ แต่กลับทำให้ปัญหาการจราจรได้แพร่ขยายออกไปในวงกว้าง เนื่องจากการใช้ที่ดินไม่เต็มศักยภาพ ส่งผลให้เกิดการขยายเมืองไปทางแนวนอน โดยที่รัฐบาลจำต้องลงทุนขยายสาธารณูปโภคออกไปมากยิ่งขึ้น เป็นการลงทุนมหาศาล ซึ่งนอกเหนือจากการลงทุนเรื่องการก่อสร้าง เส้นทางคมนาคม ระบบขนส่งมวลชน ระบบไฟฟ้า ระบบน้ำ และระบบระบายน้ำเสีย ยังมีเรื่องของการจัดระบบรักษาความปลอดภัย จัดสถานศึกษา สถานรักษาพยาบาล เป็นต้น นอกจากนี้ ความสูญเสียเวลาของการเดินทาง และการบั่นทอนประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจ การที่ต้องเดินทางไกลสำหรับการประกอบธุรกิจและอีกหลายกิจกรรมในแต่ละวัน ความเสื่อมโทรมด้านสุขภาพจิตของประชาชนเมือง ล้วนกระทบและไม่ส่งเสริมให้เมืองดังกล่าว เป็นเมืองน่าอยู่ ไม่เป็นที่น่าดึงดูดสำหรับการลงทุน หรือแม้แต่สำหรับการท่องเที่ยว

นอกเหนือจากปัญหาข้างต้น ซึ่งเป็นปัญหาทั่วไปในเมืองใหญ่ การเกิดเหตุอาชญากรรมในเมือง รวมไปถึงการลดความเหลื่อมล้ำให้กับประชาชนยังได้ถูกเชื่อมโยงกับแนวทางการวางผังเมืองด้วย โดยปัจจัยหนึ่งที่ถูกมองว่าทำให้เกิดเหตุอาชญากรรม คือ การไม่มีโอกาสทางเศรษฐกิจ ไม่สามารถหาเงินได้อย่างถูกกฎหมายหรือรายได้ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีวิต จนต้องหารายได้จากการทำอาชญากรรม ซึ่งผังเมืองที่จัดเตรียมโครงสร้างพื้นฐานให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของแต่ละพื้นที่ เช่น ย่านที่มีความเข้มข้นทางเศรษฐกิจสูง เช่น สยาม หรือสีลม ต้องการโครงสร้างเมืองที่เพิ่มโอกาสในการเข้าถึงแหล่งงาน เพื่อให้แรงงานหรือคนที่อาศัยอยู่บริเวณนั้นสามารถมีคุณภาพชีวิตที่ดี ในการเข้าถึงแหล่งอาหาร และบริการของรัฐ เช่น สถานรักษาพยาบาลในต้นทุนและเวลาที่เหมาะสม จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้ประชาชนในทุกระดับรายได้สามารถอยู่ในเมืองด้วยค่าครองชีพที่พอดีและสามารถเข้าถึงโอกาสในการทำงาน นอกจากนี้ การวางผังเมืองที่เพิ่มพื้นที่สาธารณะ เช่น สวนสาธารณะ ที่ทุกคนทุกระดับสามารถเข้าใช้ได้ จะช่วยส่งเสริมให้ลดการเหลื่อมล้ำได้อีกด้วย

ปัญหาที่เกิดขึ้น ถึงแม้จะเป็นปัญหาในเมืองขนาดใหญ่ แต่สามารถใช้เป็นหลักการในการพัฒนาการวางผังเมืองได้ทุกขนาด และสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการวางผังเมือง และผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นหากไม่มีการวางผังเมืองที่ดี โดยคำนึงถึงทุกด้าน โดยเฉพาะเรื่องคุณภาพชีวิตของประชาชน

3.2 การออกแบบอารยสถาปัตย์เพื่อทุกคน โดยปัจจุบันเรายังพบว่าเมืองยังมีสภาพแวดล้อมที่ยังไม่เอื้อต่อคนทุกคน ทำให้เกิดอุปสรรคต่อการใช้ชีวิตปกติของเด็ก คนพิการ ผู้สูงอายุ สภาพแวดล้อมการคมนาคม ที่ทำให้เกิดความเท่าเทียมในการใช้ชีวิตของทุกคนได้ การออกแบบอารยสถาปัตย์จึงต้องคำนึงถึงคนพิการ หรือผู้สูงอายุ รวมทั้งโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพ ดิจิทัล การคมนาคม ยังไม่ครอบคลุมก่อให้เกิดปัญหาเรื่องความปลอดภัย ทั้งอุบัติเหตุ ไปจนถึงเรื่องค่าใช้จ่ายการเดินทาง ส่งผลกระทบต่อประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ทั้งคนพิการ คนจนเมือง ผู้หญิงคนเดิน ผู้ใช้จักรยาน และเด็ก จึงเป็นความจำเป็นที่ต้องมีการออกแบบอารยสถาปัตย์เพื่อทุกคน

3.3 การเข้าถึงบริการทางการแพทย์ สาธารณสุข แม้ว่าการพัฒนาระบบหลักประกันสุขภาพภาครัฐของไทย จัดเป็นต้นแบบประเทศที่สามารถจัดหลักประกันสุขภาพได้อย่างทั่วถึงครอบคลุมตามหลัก Universal Health Coverage ทำให้ลดค่ารักษาพยาบาลที่จ่ายจากครัวเรือน ลดการล้มละลายทางการเงิน จากค่ารักษาพยาบาล (catastrophic health spending) ลดความยากจนจากค่ารักษาพยาบาล (medical impoverishment) และลดความแตกต่างของอัตราตายในเด็กระหว่างจังหวัดได้ แม้ว่าจะดีขึ้นกว่าในอดีตที่ผ่านมา แต่ยังพบว่า มีความไม่เท่าเทียมกันในการสนับสนุนงบประมาณภาครัฐต่อระบบหลักประกันสุขภาพต่าง ๆ อยู่ รวมถึงการประกาศนโยบาย “30 บาท รักษาทุกที่” ทำให้การรักษาพยาบาลในสถานพยาบาลที่ประชาชนต้องการเข้าถึง เกิดขึ้นได้จริงในพื้นที่นำร่อง 12 จังหวัดและจะขยายผลไปในทุกจังหวัด ในปีงบประมาณ 2568 อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยยังพบปัญหาในระบบการสร้างเสริมและคุ้มครองสุขภาพของกลุ่มประชากรเฉพาะที่ยังไม่พอเพียง โดยพบว่า การอพยพเข้าของแรงงานต่างด้าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริเวณชายแดน ส่งผลให้เกิดการแพร่ระบาดของโรคที่ประเทศไทยเคยควบคุมได้แล้วในอดีต เช่น โรคมาลาเรีย โรคเท้าช้าง เป็นต้น และเป็นความเสี่ยงต่อความมั่นคงด้านสุขภาพเช่นในกรณีการระบาดของไวรัสโควิด-19 ที่ผ่านมานี้

สำหรับระบบบริการสุขภาพ พบว่า รายจ่ายบริการสุขภาพของประเทศไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ ยังพบปัญหาความไม่เป็นธรรมในการเข้าถึงยา ปัญหาการใช้ยาเกินจำเป็น และปัญหาเชื้อโรคดื้อยารวมถึงปัญหาโรคอุบัติใหม่ การประกาศนโยบาย Medical Hub ทำให้เกิดการแข่งขันสูงขึ้นในระบบบริการสุขภาพภาคเอกชน เพื่อสร้างรายได้และการเติบโตทางเศรษฐกิจ แต่ในขณะเดียวกันก็เพิ่มโอกาสเกิดโรคอุบัติใหม่จากผู้ป่วยต่างชาติ ที่ต้องมีการเตรียมความพร้อมรับมือด้วยเช่นกัน ส่วนการวางแผนด้านการผลิตและกระจายกำลังคนด้านสุขภาพยังไม่ได้มีการจัดการอย่างเป็นระบบ กล่าวคือ ยังไม่ได้พิจารณาหรือคำนึงถึงเรื่องการผลิตและกระจายบุคลากรแบบมีความหลากหลายและสมดุล (Skill mix) อย่างเหมาะสม ทำให้เกิดการกระจุก มากกว่าการกระจาย กำลังคนด้านสุขภาพอย่างเป็นธรรมในพื้นที่ต่าง ๆ ของประเทศ

4) ด้านเศรษฐกิจและรายได้ จากข้อมูลสถิติของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติพบว่า เศรษฐกิจไทยในปี 2566 มีการขยายตัวร้อยละ 1.9 ชะลอลงจากการขยายตัวร้อยละ 2.5 ในปี 2565 อัตราเงินเฟ้ออยู่ที่ร้อยละ 1.2 ดุลบัญชีเดินสะพัดเกินดุลร้อยละ 1.3 ของ GDP การเติบโตทางเศรษฐกิจต่ำกว่าที่คาดการณ์ไว้จากตัวเลข GDP ที่อยู่ที่ประมาณ 3-3.5% ส่วนหนึ่งที่ทำให้ตัวเลขการเติบโตลดลงเนื่องด้วยเศรษฐกิจของไทยมีการพึ่งพาต่างประเทศสูงถึง ร้อยละ 72 ผ่านการส่งออก การท่องเที่ยว และการลงทุนเมื่อถึงช่วงจังหวะของเศรษฐกิจโลกนั้นลดการผลิตลงจึงเป็นผลให้ลดการนำเข้าตามมาด้วย จากการคาดการณ์แนวโน้มเศรษฐกิจไทยในปี 2567 คาดว่าจะขยายตัวในช่วงร้อยละ 2.2 -3.2 โดยมีปัจจัยสนับสนุนจากการกลับมาขยายตัวของการส่งออกสินค้า การขยายตัวในเกณฑ์ดีของการอุปโภคบริโภคและการลงทุนภาคเอกชน และการฟื้นตัวต่อเนื่องของภาคการท่องเที่ยว ทั้งนี้คาดว่า การอุปโภคบริโภค และการลงทุนภาคเอกชนจะขยายตัวร้อยละ 3.0 และร้อยละ 3.5 ตามลำดับ มูลค่าการส่งออกในรูปดอลลาร์สหรัฐอเมริกา ขยายตัวร้อยละ 2.9 ส่วนอัตราเงินเฟ้อเฉลี่ยอยู่ในช่วงร้อยละ 0.9 - 1.9 และดุลบัญชีเดินสะพัดเกินดุลร้อยละ 1.4 ของ GDP

แม้ว่าภาพรวมเศรษฐกิจไทยในปี 2567 มีภาพใหญ่ของการฟื้นตัวตามภาพรวมของเศรษฐกิจโลก อย่างไรก็ตาม ในภาคการผลิตประเทศไทยยังคงพึ่งพาอุตสาหกรรมเก่าเป็นหลัก การเติบโตจึงยังคงจำกัด การพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีต่าง ๆ ยังไม่ได้รับการส่งเสริมให้มีความสำคัญ เมื่อเทียบกับประเทศอื่น ๆ การก้าวกระโดดไปสู่อุตสาหกรรมใหม่ยังต้องอาศัยปัจจัยอื่น ๆ เช่น การแบ่งสัดส่วนการลงทุนในด้านวิจัยและพัฒนามากขึ้น ถึงตอนนี้อุตสาหกรรมใหม่จึงยังคงเป็นเพียงส่วนน้อยในภาพรวมเศรษฐกิจของประเทศเท่านั้น

สถานการณ์การมีงานทำ จำนวนผู้มีงานทำเพิ่มขึ้นต่อเนื่องเป็นไตรมาสที่ 14 ทั้งในภาคเกษตรและนอกภาคเกษตร สอดคล้องกับอัตราการว่างงานที่ลดลงอย่างต่อเนื่องและอยู่ในระดับต่ำสุดในรอบ 32 ไตรมาส โดยในไตรมาสที่ 4 ของปี 2566 ผู้มีงานทำมีจำนวนทั้งสิ้น 40.27 ล้านคน เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.7 ต่อเนื่องจากการเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.3 ในไตรมาสก่อนหน้า จำแนกเป็น ผู้มีงานทำชาวไทยจำนวน 37.66 ล้านคน (สัดส่วนร้อยละ 93.51) เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.9 และผู้มีงานทำชาวต่างด้าวจำนวน 2.61 ล้านคน (สัดส่วน ร้อยละ 6.49) ลดลงร้อยละ 12.7 โดยผู้มีงานทำนอกภาคเกษตร (สัดส่วนร้อยละ 69.22) เพิ่มขึ้นต่อเนื่องเป็น ไตรมาสที่ 7 ร้อยละ 1.8 ตามการเพิ่มขึ้นของผู้มีงานทำในสาขาที่พักแรมและบริการด้านอาหาร สาขาก่อสร้าง และสาขาการขนส่งและการขายปลีก การช้อปปิ้งออนไลน์ฯ เป็นสำคัญ ในขณะที่ผู้มีงานทำในสาขาอุตสาหกรรม ลดลงเป็นครั้งแรกในรอบ 7 ไตรมาส ส่วนผู้มีงานทำภาคเกษตร (สัดส่วนร้อยละ 30.78) ขยายตัวต่อเนื่องเป็น ไตรมาสที่ 2 ร้อยละ 1.5 สำหรับอัตราการว่างงานในไตรมาสนี้อยู่ที่ร้อยละ 0.81 ต่ำที่สุดในรอบ 32 ไตรมาส รวมทั้งต่ำกว่าร้อยละ 0.99 ในไตรมาสก่อนหน้า และต่ำกว่าร้อยละ 1.15 ในไตรมาสเดียวกันของปีก่อน โดยมีผู้ว่างงานเฉลี่ยจำนวน 3.31 แสนคน ต่ำกว่าผู้ว่างงานจำนวน 4.01 แสนคน ไตรมาสก่อนหน้า และต่ำกว่าผู้ว่างงานจำนวน 4.62 แสนคน ในไตรมาสเดียวกันของปีก่อนหน้า เฉลี่ยทั้งปี 2566 ผู้มีงานทำเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.8 เทียบกับการเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.9 ในปี 2565 และอัตราการว่างงาน เฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 0.98 ลดลงจากร้อยละ 1.32 ในปี 2565

แม้ว่าสถานการณ์การมีงานทำในปัจจุบันจะมีตัวเลขที่ดีขึ้นดังกล่าว แต่จากการศึกษาพบว่า ความต้องการของตลาดแรงงานในยุคดิจิทัลและเทคโนโลยีมีความต้องการแรงงานที่มีทักษะและความสามารถในการใช้โปรแกรมหรือเครื่องมือต่าง ๆ ได้ด้วย โดยแบ่งกลุ่มทักษะที่ตลาดแรงงานต้องการออกเป็น 3 กลุ่มหลัก ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ทักษะด้านการใช้ภาษา โดยมีการค้นหาทักษะภาษาจีนมากที่สุด รองลงมาคือ ภาษาอังกฤษ และภาษาญี่ปุ่น ตามลำดับ

กลุ่มที่ 2 ทักษะที่เกี่ยวข้องกับสายงานไอที โดยมีการค้นหาทักษะด้านภาษาคอมพิวเตอร์และการใช้เครื่องมือในการพัฒนาซอฟต์แวร์ ได้แก่ JAVA, NET, ANGULAR, PHP, SQL, GOLANG, และ PYTHON ตามลำดับ

กลุ่มที่ 3 ทักษะในการใช้โปรแกรมและเครื่องมือที่ใช้ในการทำงาน ได้แก่ SAP (System Application Products) และ ERP (Enterprise Resource Planning) ซึ่งเป็นโปรแกรมสำหรับการวางแผนการจัดการขององค์กร, EXPRESS โปรแกรมทางด้านบัญชี และ TikTok แพลตฟอร์มวิดีโอสั้น ซึ่งเป็นช่องทางการสื่อสารสินค้าและบริการยอดนิยมขององค์กรในปัจจุบัน

จากการวิเคราะห์ตลาดแรงงาน พบว่า ปัญหาเชิงโครงสร้างของตลาดแรงงานหลังสถานการณ์วิกฤติโควิด-19 ส่งผลให้ประสิทธิภาพการจัดสรรแรงงานไทยลดลง เห็นได้จากโครงสร้างการจ้างงาน คุณภาพแรงงาน และค่าจ้างแรงงานไทยที่ไม่ค่อยดีนัก **ตลาดแรงงานไทย ปี 2567 มีปัญหาที่ต้องร่วมกันหาทางออกอย่างน้อย 3 มิติ คือ**

(1) **โครงสร้างการจ้างแรงงานไทยมีสัดส่วนใหญ่ขึ้นในสาขาการผลิตที่มูลค่าเพิ่มไม่สูง** แรงงานไทยหันไปทำงานในธุรกิจบริการอื่นๆ ในสัดส่วนที่มากขึ้น เช่น ร้านอาหาร บริการสุขภาพและสังคมนาสงเคราะห์ ขายเป็นปลีก ขนส่ง ส่วนหนึ่งเป็นการทำงานนอกระบบไม่มีกลไกระบบประกันสังคมคุ้มครอง

(2) **ผลิตภาพแรงงานไทยฟื้นตัวช้า** เมื่อวัดจากมูลค่าผลผลิตต่อหน่วยแรงงาน สาเหตุหลักเพราะแรงงานไทยในภาพรวมยังไม่สามารถกลับเข้าทำงานในภาคการผลิตอุตสาหกรรมได้มากเช่นเดิมหรืออีกส่วนหนึ่งเป็นเพราะแรงงานที่ย้ายสาขาการผลิตไม่สามารถปรับทักษะใหม่ให้กลับไปทำงานเดิมได้ หรือแรงงานบางส่วนได้งานใหม่แต่กลับใช้ทักษะต่ำลง

(3) **ค่าจ้างแรงงานไทยแอ่ง** แม้คนไทยเรียนสูงขึ้น ดัชนีค่าจ้างแรงงานไทยมีทิศทางลดลงสะท้อนว่าแรงงานไทยโดยรวมเรียนสูงขึ้นแต่ได้ค่าจ้างเฉลี่ยต่อคนต่ำลง โดยเฉพาะค่าจ้างแรงงานในภาคบริการที่มีมูลค่าผลผลิตต่อคนไม่สูงนัก ขณะที่ดัชนีค่าจ้างแรงงานปรับสูงขึ้นในกลุ่มธุรกิจบริการที่มีมูลค่าผลผลิตต่อคนสูง เช่น การเงินและประกัน สาธารณูปโภค ศิลปะบันเทิงและนันทนาการ ส่วนหนึ่งเพราะเป็นสาขาการผลิตที่ใช้แรงงานไม่มาก และเน้นทำงานกับเทคโนโลยีและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ หรือใช้ความคิดสร้างสรรค์

5) ด้านสังคมและวัฒนธรรม

สืบเนื่องจากสภาพสังคมปัจจุบัน มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างต่อเนื่องไม่มีที่สิ้นสุด และมีสาเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องถึงกันหลายประการ เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น ก็จะส่งผลกระทบต่อไปยังส่วนอื่น ๆ ด้วยอย่างมาก ผู้คนในสังคมมีความสัมพันธ์ที่เปลี่ยนไปจากเดิม และสถาบันทางสังคมก็ทำหน้าที่ได้ไม่ครบสมบูรณ์ รวมทั้งผลกระทบทางเศรษฐกิจ วิถีชีวิต ความเชื่อและวัฒนธรรมของแต่ละยุคสมัย โครงสร้างของประชากรในสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป สิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยพื้นฐานที่ทำให้เกิดปัญหาสังคม ดังนี้

5.1 ปัญหาสุขภาพจิต ปัจจุบันมีการแพร่ระบาดของการติดยาเสพติด ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกลุ่มเด็กและเยาวชนและมีแนวโน้มที่จะขยายตัวมากขึ้น ซึ่งแน่นอนย่อมส่งผลกระทบต่อสภาพความเป็นอยู่ของสังคมโดยรวม ปัญหาสุขภาพจิตไม่เพียงส่งผลกระทบต่อตัวผู้เสพ แต่ยังส่งผลร้ายแก่บุคคลรอบข้าง ครอบครัว สังคม และชุมชน และก่อให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมาอีกด้วย เช่น ปัญหาสุขภาพจิต ปัญหาการใช้ความรุนแรงในสังคม ปัญหาการลักขโมย หรือปัญหาอาชญากรรมตามมา และรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องเสียงบประมาณจำนวนมากในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ยิ่งพบปัญหาสุขภาพจิตมากเท่าไร ยิ่งทำให้ประชาชนรู้สึกไม่ปลอดภัย หวาดระแวงต่อภัยที่จะตามมาในสังคม บ้านเมืองเกิดความไม่สงบสุข นำไปสู่การทำลายความมั่นคงของชาติ ซึ่งหากสังคมใดมีผู้ติดยาเสพติดจำนวนมากย่อมเป็นที่แน่ชัดว่าสังคมนั้นย่อมไม่น่าอยู่ และความสุขของคนที่อยู่ย่อมลดลงอย่างแน่นอน

5.2 ปัญหาความเหลื่อมล้ำของสังคม เนื่องจากความไม่เท่าเทียมกันปรากฏในทุกๆ ความเหลื่อมล้ำทางสังคมเป็นสิ่งที่อยู่คู่กับสังคมมาอย่างยาวนาน สิ่งเหล่านี้ถือเป็นการผลิตซ้ำที่เกิดขึ้นจากหลายปัจจัยร่วมกันโดยเฉพาะปัจจัยทางเศรษฐกิจ โดยมีกลุ่มคนเปราะบาง ที่ตกหล่น ถูกเลือกปฏิบัติ หรือยังเข้าไม่ถึงสิทธิสวัสดิการที่พึงได้รับ จากสถานการณ์ปัจจุบันเราจะเห็นความเหลื่อมล้ำได้ชัดเจนตั้งแต่การเกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส Covid-19 ที่อุบัติขึ้นทั่วโลกอย่างกว้างขวางและรวดเร็ว ซึ่งรวมถึงประเทศไทยที่มีอาจหลีกเลี่ยงได้ ทำให้สังคมในทุกภาคส่วนได้รับผลกระทบเป็นอย่างมาก สถานการณ์ที่เกิดขึ้นในคราวนี้จึงเป็นอีกสถานการณ์หนึ่งที่ทำให้เราได้เห็นความเหลื่อมล้ำที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะหลังจากสถานการณ์ดังกล่าว บริษัท ห้างร้าน หรือกิจการต่างๆ ได้ปิดทำการชั่วคราว กลุ่มคนเหล่านี้จึงตกงานทันที เท่ากับขาดรายได้ไปโดยปริยาย จึงเป็นเหตุที่ทำให้พวกเขาตัดสินใจเดินทางเพื่อกลับภูมิลำเนา หรือคืนรณทงานเพื่อประคองตนเองให้ผ่านพ้นจากสถานการณ์นี้ไปได้ จากสถานการณ์โรคระบาดทำให้หลายคนหมดหวังกับการดำเนินชีวิต โดยเฉพาะผู้ที่ได้รับผลกระทบที่เป็นกลุ่มเปราะบางทางสังคมที่เข้าไม่ถึงสิทธิและไม่ได้รับการจัดสรรสวัสดิการจากรัฐในสถานการณ์นี้

ความเหลื่อมล้ำที่เกิดขึ้นกับสังคมไทยเกิดจากระบบเศรษฐกิจ การเมืองที่เป็นปัจจัยสำคัญ เราพบว่าการแข่งขันในภาคเอกชน ลดลง อำนาจทางธุรกิจมีความกระจุกตัวอย่างมาก การทุจริตคอร์รัปชันเกิดขึ้นโดยง่ายโดยเฉพาะกับกลุ่มที่เอื้อประโยชน์ต่อกัน ปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำยังคงมีอีกหลายมิติ เช่น ความเหลื่อมล้ำทางชาติพันธุ์ ความเหลื่อมล้ำทางเพศสภาพ ความเหลื่อมล้ำเพราะถิ่นที่อยู่อาศัย ความเหลื่อมล้ำ

ด้านอายุ สังคม โอกาส และรวมถึงความเหลื่อมล้ำในศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ปัญหาทั้งหมดนี้เป็นสิ่งที่ส่งผลให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจตามมา และถ้าหากปัจจัยดังกล่าวยังมีมากเท่าไรความเหลื่อมล้ำก็ยิ่งมีความทวีคูณมากยิ่งขึ้น

การลดความเหลื่อมล้ำของคนในสังคม ให้คนมีความเท่าเทียมในการใช้ชีวิตได้อย่างปกติ ประชาชนทุกช่วงวัยมีโอกาสเข้าถึงบริการของรัฐ เข้าถึงงาน สร้างรายได้เลี้ยงตนเองและครอบครัวได้อย่างเท่าเทียมกัน ย่อมทำให้เมืองนั้นน่าอยู่ น่าใช้ชีวิต และคนอยู่มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

5.3 ปัญหาวัฒนธรรม โดยที่การตั้งถิ่นฐานที่อยู่ และการเคลื่อนย้ายของประชากร ทำให้การอยู่ร่วมกันมีความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรมความเป็นอยู่เกิดขึ้น มีแนวโน้มของการรับวัฒนธรรมของนานาประเทศเข้ามามากขึ้น สิ่งประเทศไทยเราทั้งเมือง และชนบท อยู่ร่วมกันได้คือการยอมรับความแตกต่าง และเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และการสงวนรักษา ต่อยอดวัฒนธรรม ความงดงามของแต่พื้นที่ของสังคมและวิถีชีวิต

โดยสรุปแล้ว หากต้องการให้ประเทศไทยเป็นเมืองน่าอยู่มีการบริหารจัดการที่สอดคล้องกับเป้าหมายในยุทธศาสตร์ชาติ และสามารถลดความเหลื่อมล้ำได้ในทุกมิติ จึงยังคงมีอีกหลายประเด็นที่ต้องเร่งดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการเตรียมความพร้อมและปรับตัวรับมือกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่ที่มีความซับซ้อนมากขึ้น เพื่อสร้างสรรค์โอกาสที่จะเติบโตอย่างยั่งยืน ในการพัฒนาเมืองน่าอยู่ต้องการการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนและทุกระดับเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต ลดความยากจนเมือง ลดความเหลื่อมล้ำยกระดับเมืองให้ปลอดภัยทั้งชีวิตและทรัพย์สิน ตลอดจนสิ่งแวดล้อมที่เสริมสร้างสุขภาวะเป็นเมืองน่าอยู่ เมืองแห่งความสุขที่ประชาชนทุกคนเข้าถึงได้อย่างแท้จริง

2. การคาดการณ์ปัญหาและโอกาสการพัฒนาของประเทศในอนาคต

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 หมายความว่า 8 ไทยมีพื้นที่และเมืองอัจฉริยะที่น่าอยู่ ปลอดภัยเติบโตได้อย่างยั่งยืน มีความเชื่อมโยงยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) ที่มุ่งเน้นใน 3 ด้านหลัก ได้แก่ 1) การสร้างความสามารถในการแข่งขัน ในเป้าหมายประเทศไทยเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว เศรษฐกิจเติบโตอย่างมีเสถียรภาพและยั่งยืน 2) การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ในเป้าหมายกระจายศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคม เพิ่มโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามาเป็นกำลังของการพัฒนาประเทศในทุกระดับ และการเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนา การพึ่งตนเองและการจัดการตนเองเพื่อสร้างสังคมคุณภาพ และ 3) การสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ในเป้าหมายการใช้ประโยชน์และสร้างการเติบโตบนฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้สมดุลภายในขีดความสามารถของระบบนิเวศ โดยส่งเสริมการวางแผนพัฒนาพื้นที่และเมืองในอนาคตให้น่าอยู่ ซึ่งกำหนดขอบเขตพื้นที่ตามแผนผังภูมินิเวศ ใช้ระบบข้อมูลและตัวชี้วัดในการประเมินของเมืองให้มีคุณภาพทั่วถึงมีการพัฒนาสอดคล้องกับอัตลักษณ์ความหลากหลายและศักยภาพของเมืองบนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม และการกระจายความเจริญไปสู่พื้นที่โดยรอบ ในการนี้มีการกำหนดประเด็นเป้าหมาย (Focused areas) ของการพัฒนาเมืองในอนาคตให้น่าอยู่ ภายใต้มิติ (ความน่าอยู่ การเติบโต ความเป็นธรรม และธรรมาภิบาล) องค์กรประกอบ 5 ด้านของเมืองน่าอยู่ประกอบด้วย ด้านโครงสร้างพื้นฐานเพื่อคุณภาพชีวิต ด้านความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม การเติบโตและประสิทธิภาพเชิงนิเวศ เศรษฐกิจ ด้านความเสมอภาคและการยอมรับทุกกลุ่มในสังคม และด้านธรรมาภิบาลการบริหารจัดการเมือง

องค์กรประกอบทั้ง 5 ด้าน เป็นโครงสร้างพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาให้เป็นเมืองน่าอยู่ ซึ่งเป็นปัจจัยหลักในความต้องการมีคุณภาพชีวิตที่ดี การพัฒนาเมืองในอนาคตให้น่าอยู่ ภายใต้องค์กรประกอบที่สำคัญต้องได้รับการสนับสนุนส่งเสริมผลักดันอย่างจริงจังจากภาครัฐ ภาคเอกชนและชุมชน การกระจายให้แต่ละภาคส่วนลงมือทำตามบริบทของตนเอง บูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง สามารถเชื่อมโยงการทำงานมุ่งหมายสู่การเกิดขึ้นของโครงสร้างพื้นฐานของชุมชนปัจจัยแรก เพื่อกระจายสู่ความเข้มแข็งด้านอื่น ๆ ต่อไป

ทิศทางแนวโน้มในอนาคต หากไม่มีการเตรียมความพร้อมในการพัฒนาเมืองน่าอยู่ จะทำให้ปัญหาที่ประเทศไทยประสบอยู่ในปัจจุบันทวีความรุนแรง และมีความซับซ้อนยากที่จะสามารถปรับตัวแก้ไข ปัญหาได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในหลายบริบทจะเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นเรื่องปัญหาความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ซึ่งถือเป็นปัจจัยสำคัญของการมีคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้อยู่อาศัยในเมือง ส่งผลต่อความสุขในการใช้ชีวิตประจำวัน ที่ต้องหวาดกลัวอาชญากรรม ปัญหาคุณภาพสิ่งแวดล้อมไม่ว่าจะเป็นปัญหามลพิษทางอากาศที่นับวันจะทวีความรุนแรงมากขึ้น ปัญหาขยะมูลฝอยที่มีการจัดการที่ไม่ได้มาตรฐาน และปัญหาการขาดพื้นที่สีเขียว เนื่องจากการขยายตัวของเมืองอย่างรวดเร็วโดยเฉพาะเมืองใหญ่ ๆ ที่เป็นศูนย์กลาง

ความเจริญต่าง ๆ ก่อให้เกิดมลพิษและสิ่งแวดล้อมและส่งผลกระทบต่อประชาชนในด้านสุขภาพและส่งผลกระทบด้านเศรษฐกิจจากค่าเสียโอกาสเกี่ยวกับสุขภาพ ปัญหาโครงสร้างพื้นฐานสำคัญ ในการจัดทำผังเมืองปัจจุบันให้ความสำคัญต่อด้านเศรษฐกิจเป็นหลัก รวมถึงการพัฒนาในระดับพื้นที่มากกว่าแบบองค์รวม อาจทำให้แนวทางการพัฒนาเมืองละเลยมิติต่าง ๆ ที่สำคัญในเรื่องคุณภาพชีวิตของประชาชน เช่น มีตึกสูงจำนวนมาก แต่มีพื้นที่สีเขียวลดลง ทำให้พบปัญหาหมอกพิษในเมืองหลายด้าน เช่น ฝุ่น PM 2.5 และมีพื้นที่รองรับน้ำฝนไม่เพียงพอส่งผลให้เกิดน้ำท่วมง่าย รวมทั้งขาดการคำนึงถึงเรื่องคนจนเมือง และการเข้าถึงการมีที่อยู่อาศัยมั่นคง ซึ่งล้วนเป็นความท้าทายต่อการจัดทำผังเมืองที่จะมีส่วนร่วมในการจัดการได้ การเข้าถึงบริการทางสาธารณสุข และคุณภาพการรักษาพยาบาล ยังมีความเหลื่อมล้ำอยู่ในสังคมและจะเพิ่มมากขึ้น ยากต่อการดำเนินการแก้ไข กลุ่มคนเปราะบางทางสังคมยังไม่สามารถเข้าถึงคุณภาพทางการที่ดีพอ เท่าเทียมกับคนที่มั่งคั่งได้ หรือเท่าเทียมกันทุกที่ ปัญหาในภาคเศรษฐกิจ อนาคตในภาคอุตสาหกรรมและตลาดแรงงานไทยต้องเผชิญความท้าทายหลายด้าน โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงไปสู่โลกดิจิทัล (Digital revolution) จะเข้ามาเปลี่ยนวิถีการทำงานในโลกอนาคตไร้พรมแดน หากปรับตัวทันความท้าทายนี้จะกลายเป็นโอกาส แต่หากเพิกเฉย ความท้าทายนี้จะกลายเป็นภัยต่อแรงงานธุรกิจและประเทศไทยในที่สุด เกิดความเหลื่อมล้ำด้านดิจิทัล (Digital divide) การเลื่อนระดับขั้นทางสังคมทำได้ยากขึ้น ข้ำเติมปัญหาความเหลื่อมล้ำและความสามารถในการแข่งขันของประเทศอีกทางหนึ่ง และปัญหาในด้านสังคมและวัฒนธรรม สภาพสังคมปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องถึงกันหลายประการ เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นก็จะส่งผลกระทบต่อไปยังส่วนอื่น ผู้คนในสังคมมีความสัมพันธ์ที่เปลี่ยนไปจากเดิม และสถาบันทางสังคมก็ทำหน้าที่ได้ไม่ครบสมบูรณ์ รวมทั้งผลกระทบทางเศรษฐกิจเหล่านี้เป็นปัจจัยพื้นฐานที่ทำให้เกิดปัญหาสังคม ปัญหายาเสพติดที่ปัจจุบันมีการแพร่ระบาดของการติดยาเสพติด ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกลุ่มเด็กและเยาวชน และมีแนวโน้มที่จะขยายตัวมากขึ้น ปัญหายาเสพติดไม่เพียงส่งผลกระทบต่อตัวผู้เสพ แต่ยังส่งผลร้ายแก่บุคคลรอบข้าง ครอบครัว สังคม และชุมชน ปัญหาความเหลื่อมล้ำของสังคม ความไม่เท่าเทียมกันปรากฏในทุก ๆ สังคม สิ่งเหล่านี้ถือเป็นการเกิดจากหลายปัจจัยร่วมกัน โดยเฉพาะปัจจัยทางเศรษฐกิจ โดยมีกลุ่มคนเปราะบางที่ตกหล่นถูกเลือกปฏิบัติ หรือยังเข้าถึงสิทธิสวัสดิการที่พึงได้รับ และปัญหาวัฒนธรรม โดยที่การตั้งถิ่นฐานที่อยู่ และการเคลื่อนย้ายของประชากร ทำให้การอยู่ร่วมกันมีความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรมความเป็นอยู่เกิดขึ้น

แนวโน้มการพัฒนาภายใต้ความต้องการที่เป็นไปได้ แนวโน้มที่ต้องการเมื่อนำอยู่ในอนาคตจะเพิ่มสูงขึ้น ต้องมีการกำหนดการดำเนินการที่ชัดเจน ประกอบด้วย

1) นโยบาย IGNITE Thailand ที่มุ่งเป้าให้ประเทศไทยเป็น HUB ทั้งด้านการท่องเที่ยว ด้านบริการสุขภาพ การเดินทางและขนส่ง และอุตสาหกรรมอาหาร ทำให้ต้องเร่งพัฒนาเมืองให้สอดคล้องกับการรองรับนักลงทุน และชาวต่างชาติที่จะเข้ามาในประเทศไทยในอุตสาหกรรมต่าง ๆ หากไม่มีเม็ดเงินที่มีความพร้อมเพียงพอ จะไม่สามารถผลักดันนโยบายทางการเมืองให้สำเร็จลงได้ (Political)

2) ประเทศไทยมีสวัสดิการที่ตอบสนองความจำเป็นพื้นฐานของประชาชนได้พอสมควรทั้งด้านสุขภาพการศึกษา รายได้ขั้นต่ำ รวมถึงสวัสดิการทางสังคมต่าง ๆ ซึ่งจะทำให้เกิดการตั้งคำถามเกี่ยวกับ “คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น” “ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น” มิใช่เพียง “ความอยู่รอด” ที่อาจจะพบในประเทศเศรษฐกิจระดับล่าง (Economic)

3) การเข้าถึง เข้าใจ และคำนึงถึงสิทธิมนุษยชนที่เพิ่มมากขึ้น ทำให้เกิดเครือข่ายภาคประชาสังคมที่ร่วมกันขับเคลื่อนเมืองน่าอยู่ตามความถนัดหรือความสนใจของตน ซึ่งสามารถทำให้ครอบคลุมทุกมิติของเมืองน่าอยู่ได้ (Social)

4) ดิจิทัลเทคโนโลยีช่วยให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูล และเปรียบเทียบสภาพความเป็นอยู่ของตนเองกับเมืองน่าอยู่ที่ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าได้ ทำให้เกิดความต้องการสะสมหรือมวลรวมของประชาชนในการเรียกร้องหรือผลักดันให้พัฒนาเมืองให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน (Technology)

5) ผลกระทบจากภัยธรรมชาติ และปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ผ่านมา ทั้งน้ำท่วม ฝุ่นควัน โคลนถล่ม ชยะพิษ ฯลฯ ทำให้เกิดความตระหนักและเรียกร้องให้คำนึงถึงผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมในทุกนโยบาย (Environment)

6) ภายใต้พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นเจ้าของเมืองของตนเอง เป็นการเพิ่มพลังอำนาจในการตัดสินใจ เลือกลงและบริหารจัดการให้เกิดเมืองที่ตรงกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่ รวมถึงเป็นผู้รับผลกระทบของเมืองไม่มาอยู่ด้วยตนเอง ทำให้ทิศทางการพัฒนาเมืองเป็นที่ต้องการมากขึ้น การเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนในท้องถิ่น จะทำให้ชุมชนพึ่งตนเองและจัดการตนเองเพื่อสร้างสังคมคุณภาพที่ดีได้ การพัฒนาเมืองที่มีศักยภาพให้เป็นเมืองที่น่าอยู่โดยให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อม พื้นที่สาธารณะสีเขียวที่ปลอดภัย น้ำที่เพียงพอต่อการอุปโภคบริโภค บริการขั้นพื้นฐานที่เท่าเทียมกันและสะดวก เช่น การแพทย์ และการสาธารณสุข การศึกษา สิ่งอำนวยความสะดวกที่รองรับประชาชนได้ทุกกลุ่มเป้าหมาย รวมถึงกลุ่มเปราะบาง เช่น ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ประชาชน สามารถประกอบอาชีพสร้างรายได้ดูแลครอบครัวในบ้านเกิดตนเองอย่างมีความสุข เป็นรากฐานที่แข็งแกร่ง เป็นสิ่งสำคัญในการสร้างความมั่นคงให้แก่ประเทศในอนาคต

โดยสรุป การพัฒนาเมืองน่าอยู่ มีแนวโน้มความต้องการเพิ่มสูงขึ้น ทั้งจากนโยบายรัฐบาล การเป็นประเทศเศรษฐกิจระดับกลางค่อนข้างบนที่พ้นจากปัญหาความอดอยากหิวโหยแล้ว การเข้าถึงข้อมูลของประชาชนที่ทำให้เกิดความตื่นตัวในการร่วมพัฒนาเมืองที่มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ผลกระทบจากภัยธรรมชาติที่สร้างความตระหนักในการพัฒนาเมืองให้น่าอยู่รอบด้าน รวมถึงการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นที่ทำให้ท้องถิ่นเป็นเจ้าของเมืองที่รับผิดชอบและลบจากการพัฒนาเมืองด้วยตนเอง หากไม่พัฒนาเมืองน่าอยู่ ความเป็นเมืองที่เติบโตเร็วกว่าการปรับตัวจะทำให้เกิดปัญหาเศรษฐกิจสังคม สิ่งแวดล้อม รวมถึงความมั่นคง ปัญหาเหล่านี้จะยิ่งรุนแรงขึ้นหากเผชิญหน้ากับการขาดเสถียรภาพทางการเมืองหรือความมั่นคง การรุกคืบของทุนต่างชาติ การละเมิดหรือละเลยสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน ประชาชนขาดความรู้ด้านดิจิทัล ภัยธรรมชาติที่ไม่มี

การเตรียมพร้อมรับมือ รวมถึงกฎระเบียบที่ซับซ้อนระหว่างกรมหรือกระทรวงต่าง ๆ ทำให้การพัฒนาเมืองน่าอยู่
เกิดขึ้นได้ยาก ไม่บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ

3. การศึกษาที่เกี่ยวข้อง

3.1 ความสอดคล้องกับประเด็นยุทธศาสตร์ในการพัฒนาประเทศที่เกี่ยวข้อง

ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาประเทศที่เกี่ยวข้อง หรือนโยบายรัฐบาล

1) ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 - 2580

ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน เป้าหมายข้อ 2.1 ประเทศไทยเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว เศรษฐกิจเติบโตอย่างมีเสถียรภาพและยั่งยืน ประเด็นภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ข้อ 4.4 โครงสร้างพื้นฐาน เชื่อมไทย เชื่อมโลก และข้อ 4.4.3 เพิ่มพื้นที่และเมืองเศรษฐกิจ

ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม เป้าหมายข้อ 2.1 สร้างความเป็นธรรมและความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ และข้อ 2.2 กระจายศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคม เพิ่มโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามา เป็นกำลังของการพัฒนาประเทศในทุกระดับ ประเด็นภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ข้อ 4.2 การกระจายศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี ข้อ 4.2.1 พัฒนาศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีในภูมิภาค ข้อ 4.2.2 กำหนดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของแต่ละกลุ่มจังหวัดในมิติต่าง ๆ ข้อ 4.2.3 จัดระบบเมืองที่เอื้อต่อการสร้างชีวิตและสังคมที่มีคุณภาพและปลอดภัย ให้สามารถตอบสนองต่อสังคมสูงวัยและแนวโน้มของการขยายตัวของเมือง ในอนาคต ข้อ 4.2.4 ปรับโครงสร้างและแก้ไขกฎหมายระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน เพื่อวาง ระบบและกลไกการบริหารงานในระดับภาค กลุ่มจังหวัด และข้อ 4.2.5 สนับสนุนการพัฒนาพื้นที่บนฐานข้อมูลความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรม

ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เป้าหมายข้อ 2.3 ใช้ประโยชน์และสร้างการเติบโต บนฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้สมดุล ภายในขีดความสามารถของระบบนิเวศ ประเด็นภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ข้อ 4.4 พัฒนาพื้นที่เมือง ชนบท เกษตรกรรมและอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ มุ่งเน้นความเป็นเมือง ที่เติบโตอย่างต่อเนื่อง ข้อ 4.4.1 จัดทำแผนผังภูมินิเวศเพื่อการพัฒนาเมือง ชนบท พื้นที่เกษตรกรรมและ อุตสาหกรรมรวมถึงพื้นที่อนุรักษ์ตามศักยภาพและความเหมาะสมทาง ภูมินิเวศ อย่างเป็นเอกภาพ

2) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (6) ประเด็นพื้นที่และเมืองน่าอยู่อัจฉริยะ (พ.ศ. 2561 – 2580) กำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดไว้ ดังนี้

ตารางที่ 2 เป้าหมายและตัวชี้วัดของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น พื้นที่และเมืองน่าอยู่อัจฉริยะ

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย			
		ปี 2561 - 2565	ปี 2566 - 2570	ปี 2571 - 2575	ปี 2576 - 2580
1. ประเทศไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้น เกิดศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคมในทุกภูมิภาคของประเทศ เพื่อกระจายความเจริญทางด้านเศรษฐกิจและสังคม	มูลค่าการลงทุนในเมืองเป้าหมาย (เฉลี่ยร้อยละ)	เพิ่มขึ้น ร้อยละ 25	เพิ่มขึ้น ร้อยละ 20	เพิ่มขึ้น ร้อยละ 15	เพิ่มขึ้น ร้อยละ 15
2. ประเทศไทยมีพื้นที่มีแผนผังภูมิโนเวคเพื่อเป็นกรอบในการพัฒนาเมืองน่าอยู่ ชนบทมั่นคง เกษตรยั่งยืน และอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ รวมทั้งพื้นที่อนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ แหล่งโบราณคดี	แผนผังภูมิโนเวคระดับภาค (จำนวน)	มีแผนผังภูมิโนเวค 1 ภาค	มีแผนผังภูมิโนเวคเพิ่มขึ้นอีก 1 ภาค	มีแผนผังภูมิโนเวคเพิ่มขึ้นอีก 2 ภาค	มีแผนผังภูมิโนเวคเพิ่มขึ้นอีก 2 ภาค
3. ช่องว่างความเหลื่อมล้ำระหว่างพื้นที่ลดลง	สัดส่วน GPP per capita ของจังหวัดร้อยละ 20 สุดท้ายที่รวยที่สุด ต่อ GPP per capita ของจังหวัดร้อยละ 20 แรกที่จนที่สุด	-	ไม่เกิน 3 เท่า	ไม่เกิน 3 เท่า	ไม่เกิน 3 เท่า

ความสำคัญ จำเป็น และผลกระทบ (Impact) ตามประเด็นยุทธศาสตร์ชาติ

จากสภาพปัญหาที่ส่งต่อการเป็นเมืองน่าอยู่ อาทิ ด้านสภาพแวดล้อม การเกิดฝุ่นละออง หรือวัตถุอันตรายที่อยู่ในบรรยากาศ อากาศเป็นมลพิษทางอากาศ ที่ถือเป็นภัยคุกคามต่อสุขภาพของประชากร ด้านการเข้าถึงบริการของรัฐขั้นพื้นฐานอย่างเท่าเทียม เช่น การเข้าถึงบริการด้านสาธารณสุข การเข้าถึงสิ่งอำนวยความสะดวกของคนพิการที่เป็นบริการสาธารณะ การเข้าถึงการศึกษาอย่างเท่าเทียม และด้านแรงงาน การมีรายได้ และการมีงานทำ ส่งผลการบรรลุผลสำเร็จตามประเด็นยุทธศาสตร์ชาติในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม เป้าหมายข้อ 2.1 สร้างความเป็นธรรมและความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ และข้อ 2.2 กระจายศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคม เพิ่มโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามา เป็นกำลังของการพัฒนาประเทศในทุกระดับ ประเด็นภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ข้อ 4.2 การกระจายศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี ข้อ 4.2.1 พัฒนาศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีในภูมิภาค จัดระบบเมืองที่เอื้อต่อการสร้างชีวิตและสังคมที่มีคุณภาพและปลอดภัยให้สามารถตอบสนองต่อสังคมสูงวัยและแนวโน้มของการขยายตัวของเมืองในอนาคต ปรับโครงสร้างและแก้ไขกฎหมายระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน เพื่อวาง ระบบและกลไกการบริหารงานในระดับภาค กลุ่มจังหวัด

2. ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เป้าหมายข้อ 2.3 ใช้ประโยชน์และสร้างการเติบโต บนฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้สมดุล ภายในขีดความสามารถของระบบนิเวศ ประเด็นภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ข้อ 4.4 พัฒนาพื้นที่เมือง ชนบท เกษตรกรรมและอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ มุ่งเน้นความเป็นเมือง ที่เติบโตอย่างต่อเนื่อง ข้อ 4.4.1 จัดทำแผนผังภูมินิเวศเพื่อการพัฒนาเมือง ชนบท พื้นที่เกษตรกรรมและ อุตสาหกรรมรวมถึงพื้นที่อนุรักษ์ตามศักยภาพและความเหมาะสมทาง ภูมินิเวศ อย่างเป็นเอกภาพ

ดังนั้น ประเด็นเรื่องการพัฒนาเมืองน่าอยู่ พบว่าปัญหาโดยภาพรวมของความเป็นเมืองน่าอยู่ ต้องการการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนและทุกระดับ การปรับปรุงคุณภาพชีวิต การลดความยากจนเมืองลง ปัญหาความเหลื่อมล้ำไม่เท่าเทียม การสร้างสิ่งแวดล้อมเมืองที่เป็นสุขภาวะ และการยกระดับเมืองในความปลอดภัยของชีวิตและทรัพย์สิน ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกที่สร้างสรรค์ และประชาชนทุกคนเข้าถึงได้

3.2 การศึกษาจากเอกสาร

3.2.1 ข้อมูลความหมายและมิติ/คุณสมบัติของเมือง

1) รายงาน “Global Liveability Index 2023 ของ The Economist Intelligent Unit

The Economist Intelligent Unit ได้กำหนดดัชนีเมืองน่าอยู่ (THE GLOBAL LIVEABILITY INDEX 2023) ประกอบด้วย 5 มิติ ดังนี้

1.1 ความมั่นคง (Stability) ประกอบด้วย (1) ความถี่ของการเกิดอาชญากรรมไม่ร้ายแรง (Prevalence of petty crime) (2) ความถี่ของการเกิดอาชญากรรมร้ายแรง (Prevalence of violent crime) (3) ภัยคุกคามจากการก่อการร้าย (Threat of terror) (4) ภัยคุกคามจากความขัดแย้งทางทหาร (Threat of military conflict) (5) ภัยคุกคามจากความขัดแย้งทางสังคม (Threat of civil unrest/conflict)

1.2 การดูแลสุขภาพ (Healthcare) ประกอบด้วย (1) ความพร้อมของการดูแลสุขภาพ (Availability of private healthcare) (2) คุณภาพของการดูแลสุขภาพ (Quality of private healthcare) (3) ความพร้อมของบริการสาธารณสุข (Availability of public healthcare) (4) คุณภาพของการบริการสาธารณสุข

(Quality of public healthcare) (5) การเข้าถึงยาที่สามารถหาซื้อได้โดยตรง (Availability of over-the-counter drugs) (6) ดัชนีชี้วัดทั่วไปด้านสุขภาพ (General healthcare indicators)

1.3 วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม (Culture & Environment ประกอบด้วย (1) อุณหภูมิและความชื้นสัมพัทธ์ (Humidity/temperature rating) (2) สภาพอากาศที่ไม่สะดวกต่อการเดินทาง (Discomfort of climate to travellers) (3) ระดับการคอร์รัปชัน (Level of corruption) (4) ข้อห้ามด้านสังคมและศาสนา (Social or religious restrictions) (5) ระดับการตรวจสอบ (Level of censorship) (6) ความพร้อมใช้ด้านกีฬา (Sporting availability) (7) ความพร้อมใช้ด้านวัฒนธรรม (Cultural availability) (8) อาหารและเครื่องดื่ม (Food & drink) (9) สินค้าและบริการสำหรับผู้บริโภค (Consumer goods & services)

1.4 การศึกษา (Education) ประกอบด้วย (1) ความพร้อมของการศึกษาเอกชน (Availability of private education) (2) คุณภาพของการศึกษาเอกชน (Quality of private education) (3) ตัวชี้วัดด้านการศึกษาของรัฐ (Public education indicators)

1.5 ระบบสาธารณูปโภค (Infrastructure) ประกอบด้วย (1) คุณภาพโครงข่ายถนน (Quality of road network) (2) คุณภาพของระบบขนส่งสาธารณะ (Quality of public transport) (3) คุณภาพของการเชื่อมต่อระหว่างประเทศ (Quality of international links) (4) ความพร้อมในการจัดหาที่อยู่อาศัยที่มีคุณภาพ (Availability of good quality housing) (5) คุณภาพการจัดการพลังงาน (Quality of energy provision) (6) คุณภาพการจัดการน้ำ (Quality of water provision) (7) คุณภาพของระบบโทรคมนาคม (Quality of telecommunications)

2) เมืองนำอยู่ ขององค์การอนามัยโลกสาขายุโรป (WHO, Regional Office for Europe)

องค์การอนามัยโลกสาขายุโรป (WHO, Regional Office for Europe) ได้กำหนดเมืองสุขภาพจะต้องมีคุณสมบัติดังนี้

2.1 สภาพแวดล้อมทางกายภาพและที่อยู่อาศัยที่สะอาดและปลอดภัย

2.2 การรักษาระบบนิเวศให้สมดุลและยั่งยืน

2.3 ชุมชนที่เข้มแข็ง ช่วยเหลือเกื้อกูลและไม่แสวงหาประโยชน์ส่วนตน

2.4 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของชุมชนโดยเฉพาะในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ

และคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน

2.5 การตอบสนองต่อความต้องการพื้นฐานของคนในเมือง เช่น อาหารและน้ำ อาชีพ รายได้

ความปลอดภัย เป็นต้น

2.6 การเปิดโอกาสให้มีการเข้าถึงกิจกรรมและทรัพยากรภายในเมืองอย่างทั่วถึง โดยส่งเสริมให้ผู้คนมีการติดต่อสื่อสารและมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

2.7 การสนับสนุนนวัตกรรมทางเศรษฐกิจโดยส่งเสริมให้เกิดความหลากหลายและมีชีวิตชีวา

2.8 การสืบสานประวัติศาสตร์และมรดกทางวัฒนธรรมของผู้ที่อาศัยอยู่ภายในพื้นที่

2.9 การพัฒนาเป็นไปอย่างกลมกลืน และเสริมส่งคุณลักษณะที่ดีที่มีมาในอดีต

2.10 การมีบริการสาธารณสุขที่สามารถให้บริการได้อย่างทั่วถึง

2.11 การที่คนในเมืองมีสุขภาพดีและมีจำนวนผู้ป่วยน้อย

3) เมืองน่าอยู่ (Livable city) โดย American Institute of Architects (AIA)

หน่วยงาน American Institute of Architects (AIA) ได้กำหนดหลักการของเมืองน่าอยู่ 10 ประการดังนี้

3.1 การออกแบบพื้นที่ให้มีสัดส่วนเหมาะสมกับการใช้งานของมนุษย์ (**Design on a human scale**) โดยใช้ระยะการเดินทางเท้าเป็นตัวกำหนดขอบเขต กำหนดให้มีร้านค้า ที่ทำงานและบริการ สาธารณะอยู่ในระยะการเดินทางจากที่อยู่อาศัย เพื่อลดปัญหาที่เกิดจากการจราจรทางรถยนต์และช่วยส่งเสริมสุขภาพของคนในเมือง

3.2 การสร้างทางเลือก (**Provide choices**) ให้ผู้คนมีความหลากหลายของรูปแบบ ที่พักอาศัย ร้านค้า ตลาด ห้างสรรพสินค้า และระบบคมนาคม สร้างชุมชนที่น่าอยู่ มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม สำหรับการอยู่อาศัยของคนในวัยและสถานภาพที่แตกต่างกัน

3.3 การส่งเสริมให้มีการใช้พื้นที่อย่างผสมผสานทั้งรูปแบบของกิจกรรมและอาคาร (**Encourage mixed-use development**) เพื่อสร้างย่านที่มีชีวิตชีวา ส่งเสริมการเดินทางเท้าและความหลากหลาย ของกิจกรรม

3.4 การเก็บรักษาย่านเดิมหรืออาคารดั้งเดิมที่ทรงคุณค่าในพื้นที่ (**Preserves urban centers**) โดยใช้การซ่อมแซมบูรณะ หรือการสร้างใหม่ภายใต้โครงสร้างของเมืองเดิมเพื่อใช้โครงสร้างพื้นฐาน ที่มีอยู่เดิมในพื้นที่ เป็นการจำกัดเขตการเติบโตของเมืองไม่ให้กระจายออกนอกเขตเมือง

3.5 การสร้างทางเลือกของการสัญจร (**Vary transportation options**) โดยมุ่งส่งเสริม การเดินทางเท้า การใช้จักรยาน และการใช้ขนส่งสาธารณะ เพื่อลดปัญหาจราจร รักษาคุณภาพของสิ่งแวดล้อม และสนับสนุนให้ผู้คนในเมืองมีกิจกรรม

3.6 การสร้างพื้นที่สาธารณะที่น่าใช้งาน (**Build vibrant public spaces**) เพื่อให้ผู้คน มีพื้นที่พักผ่อนและเพิ่มโอกาสในการพบปะปฏิสัมพันธ์ ทำกิจกรรมร่วมกัน สร้างความสัมพันธ์ที่ดีภายในสังคม

3.7 การสร้าง Sense of Place หรืออัตลักษณ์ของพื้นที่ (**Create a neighborhood identity**) เพื่อให้ชุมชนมีความแตกต่าง น่าสนใจ และสร้างความภาคภูมิใจให้กับคนในชุมชน

3.8 การรักษาสีเขียวและทรัพยากรทางธรรมชาติ (**Protect environmental resources**) ควบคุมการพัฒนาไม่ให้ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศน์ ป้องกันแหล่งน้ำจากการเกิดมลพิษ ป้องกัน การเกิดมลพิษทางอากาศ และรักษาคุณค่าดั้งเดิมของพื้นที่

3.9 การอนุรักษ์ลักษณะภูมิทัศน์วัฒนธรรมของพื้นที่ (**Conserve landscapes**) เพื่อคง ความสมดุลของสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศน์ที่สัมพันธ์กับวัฒนธรรมพื้นถิ่น

3.10 การออกแบบที่เหมาะสม (Design matters) เป็นพื้นฐานสำคัญของชุมชนน่าอยู่
ที่ประสบความสำเร็จ

4) เมืองน่าอยู่ของสมาคมสถาปนิกผังเมืองไทย (Thai Urban Designers Association-TUDA)

สมาคมสถาปนิกผังเมืองไทย (Thai Urban Designers Association-TUDA) กำหนด
หลักการของเมืองน่าอยู่ หมายถึง ชุมชนที่อยู่อาศัยทั้งในเขตเมืองและชนบทที่มีสภาพแวดล้อมและคุณภาพ
ชีวิตที่ดี มีสังคมที่เอื้ออาทร มีชุมชนที่เข้มแข็ง มีความสะอาดสบาย ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีระบบ
เศรษฐกิจดี มั่นคง มีวัฒนธรรมและจิตวิญญาณที่เป็นเอกลักษณ์ของเมืองและชุมชน

5) เมืองน่าอยู่ ของสำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม กรมอนามัย

สำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม กรมอนามัย กำหนดความหมายของเมืองน่าอยู่ หมายถึง เมือง
ที่ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของสุขภาพกาย สุขภาพจิต และสุขภาพสังคม รวมทั้งพร้อมที่จะร่วมกัน
สร้างสรรค์สภาวะแวดล้อมที่เหมาะสมในการดำรงชีวิต เพื่อให้เกิดศักยภาพหรือคุณภาพของชีวิตที่ดีที่สุด

6) สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา (Local Development Institute-LDI) มูลนิธิชุมชน ท้องถิ่นพัฒนา

สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา กำหนดนิยามเมืองน่าอยู่ หมายถึง เมืองที่น่าอยู่สำหรับ
ประชากรผู้อยู่อาศัยและผู้ท่องเที่ยวผ่านทางทั้งในมิติความปลอดภัย ความสะอาด ความมีคุณภาพชีวิตที่ดี
การบริหารจัดการดีตามหลักธรรมาภิบาล และมีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม

สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา มีการจัดอันดับเมืองน่าอยู่ที่สุดในประเทศไทยโดยพิจารณา
จากเมืองหรือเทศบาล 124 แห่ง เมื่อปี พ.ศ.2551 ปรากฏว่า เมืองน่าอยู่ 5 อันดับแรก ได้แก่ เมืองพนัสนิคม
จังหวัดชลบุรี เมืองแม่ฮ่องสอน เมืองน่าน เมืองพิจิตร และเมืองมุกดาหาร

7) เมืองอัจฉริยะ ของสำนักงานเมืองอัจฉริยะ

สำนักงานเมืองอัจฉริยะเป็นหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงาน
ส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กำหนดความหมายของเมืองอัจฉริยะ
หมายถึง เมืองที่ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ทันสมัยและชาญฉลาด เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของ
การให้บริการและการบริหารจัดการเมือง ลดค่าใช้จ่ายและการใช้ทรัพยากรของเมืองและประชากรเป้าหมาย
โดยเน้นการออกแบบที่ดี และการมีส่วนร่วมของภาคธุรกิจและภาคประชาชนในการพัฒนาเมือง ภายใต้
แนวคิดการพัฒนา เมืองน่าอยู่ เมืองทันสมัย ให้ประชาชนในเมืองมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุข อย่างยั่งยืน

เมืองอัจฉริยะมีมิติการพัฒนา 7 ด้าน ดังนี้

7.1 สิ่งแวดล้อมอัจฉริยะ (Smart Environment) เป็นเมืองที่มุ่งเน้นปรับปรุงคุณภาพ
และเพิ่มประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพการบริหารจัดการ และติดตามเผื่อระวัง สิ่งแวดล้อมและสภาวะแวดล้อมอย่างเป็น
ระบบ เช่น การจัดการน้ำ การดูแลสุขภาพอากาศ การเผื่อระวังภัยพิบัติตลอดจนเพิ่มการมีส่วนร่วมของประชาชน
ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

7.2 การเดินทางและขนส่งอัจฉริยะ (Smart Mobility) เป็นเมืองที่มุ่งเน้นเพิ่มความสะดวก ประสิทธิภาพ และความปลอดภัยในการเดินทางและขนส่ง และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

7.3 การดำรงชีวิตอัจฉริยะ (Smart Living) เป็นเมืองที่มุ่งเน้นให้บริการที่อำนวยความสะดวกต่อการดำรงชีวิต เช่น การบริการด้านสุขภาพให้ประชาชนมีสุขภาพและสุขภาวะที่ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อเตรียมพร้อมเข้าสู่สังคมสูงอายุ การเพิ่มความปลอดภัยของประชาชนด้วยการเฝ้าระวังภัยจากอาชญากรรม ไปจนถึงการส่งเสริมให้เกิดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการดำรงชีวิตที่เหมาะสม

7.4 พลเมืองอัจฉริยะ (Smart People) เป็นเมืองที่มุ่งเน้นพัฒนาพลเมืองให้มีความรู้ และสามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์ทั้งในเชิงเศรษฐกิจและการดำรงชีวิต สร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และการเรียนรู้ในระบบ รวมถึงการส่งเสริมการอยู่ร่วมกันด้วยความหลากหลายทางสังคม

7.5 พลังงานอัจฉริยะ (Smart Energy) เป็นเมืองที่มุ่งเน้นเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานของเมือง หรือใช้พลังงานทางเลือกอันเป็นพลังงานสะอาด (Renewable Energy) เช่น เชื้อเพลิงชีวมวล ไฟฟ้าจากพลังงานหมุนเวียน และไฟฟ้าจากพลังงานอื่นๆ เป็นต้น

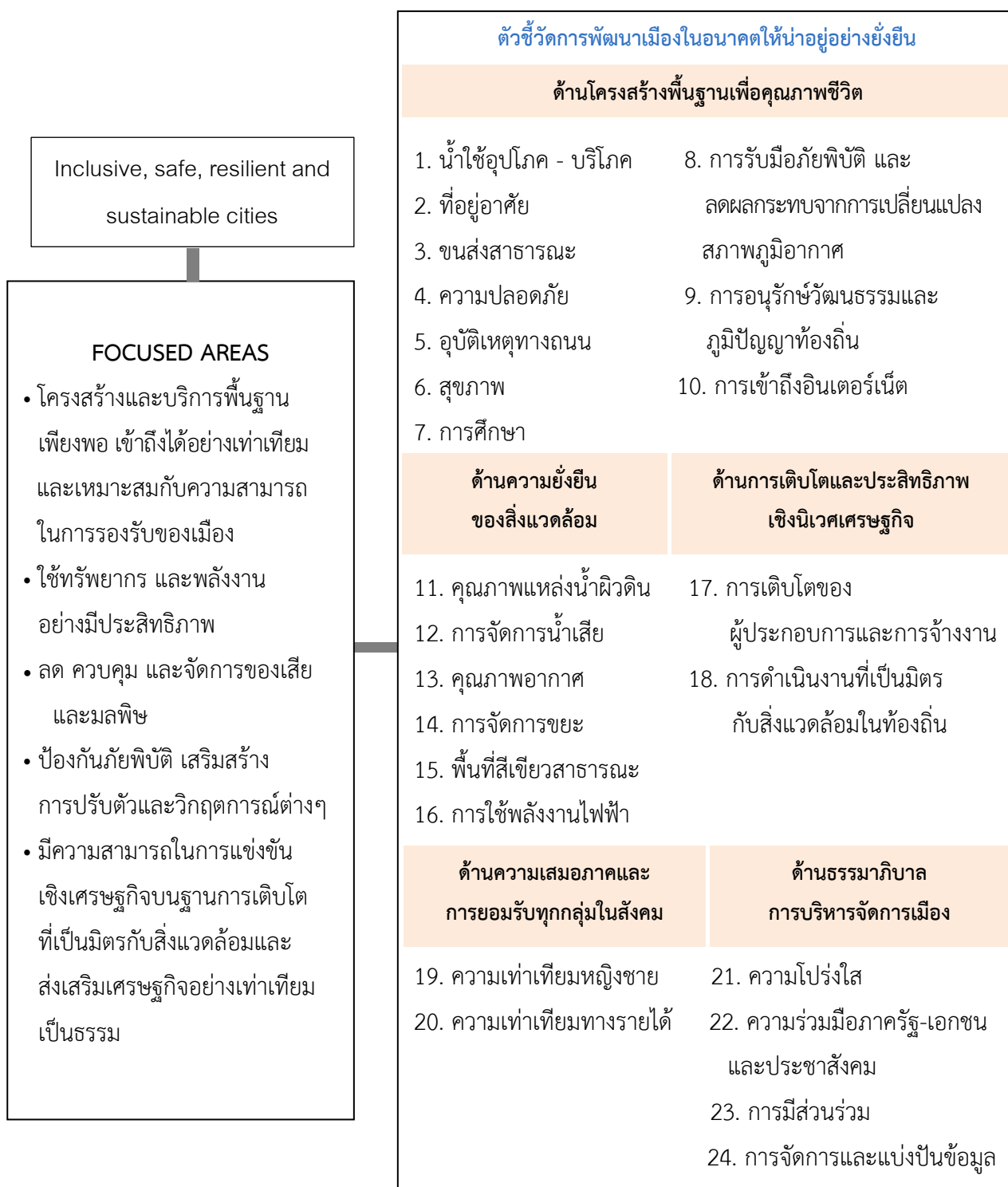
7.6 เศรษฐกิจอัจฉริยะ (Smart Economy) เป็นเมืองที่มุ่งเน้นเพิ่มประสิทธิภาพและความคล่องตัวในการดำเนินธุรกิจ สร้างให้เกิดความเชื่อมโยงและความร่วมมือทางธุรกิจ และประยุกต์ใช้นวัตกรรม ในการพัฒนาเพื่อปรับเปลี่ยนธุรกิจ (เช่น เมืองเกษตรอัจฉริยะ เมืองท่องเที่ยวอัจฉริยะ เป็นต้น)

7.7 การบริหารภาครัฐอัจฉริยะ (Smart Governance) เป็นเมืองที่มุ่งเน้นพัฒนาระบบบริการเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงบริการภาครัฐสะดวก รวดเร็ว เพิ่มช่องทางการมีส่วนร่วมของประชาชน รวมถึงการเปิดให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลทำให้เกิดความโปร่งใส ตรวจสอบได้

8) แนวทางการวางแผนพัฒนาเมืองในอนาคตให้น่าอยู่อย่างยั่งยืน ของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้จัดทำคู่มือแนวทางการวางแผนพัฒนาเมืองในอนาคตให้น่าอยู่อย่างยั่งยืนเมื่อปี 2565 ได้กำหนดแนวคิดในการพัฒนาเมืองในอนาคตให้น่าอยู่อย่างยั่งยืน (Livable and Sustainable Future City : LSFC) ว่า การพัฒนาเมืองในอนาคตให้น่าอยู่อย่างยั่งยืน เป็นกระบวนการพัฒนาเมืองเพื่อให้ประชากรมีคุณภาพชีวิตที่ดี โดยสร้างผลกระทบต่อระบบนิเวศสิ่งแวดล้อมให้น้อยที่สุด มีการวางแผนพัฒนาบนฐานศักยภาพและความเหมาะสมทางภูมิโนเวศ มีความสามารถในการแข่งขันเชิงเศรษฐกิจบนฐานการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ได้รับโอกาสที่เท่าเทียมและมีการบริหารจัดการอย่างโปร่งใส โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องตลอดการพัฒนา โดยกำหนดองค์ประกอบของเมืองน่าอยู่ไว้ 4 มิติ (ความน่าอยู่ การเติบโต ความเป็นธรรม และธรรมาภิบาล) ประกอบด้วย 5 ด้าน 24 ตัวชี้วัด โดยมีกรอบการดำเนินงานด้านตัวชี้วัดตามภาพที่ 1

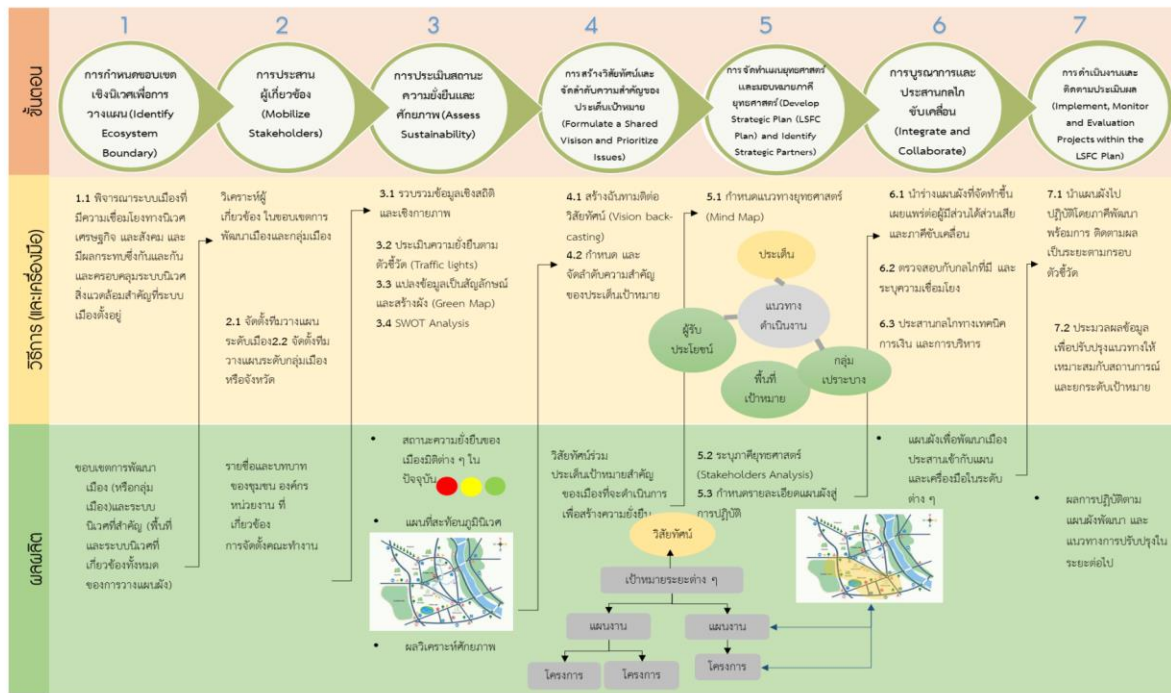
ภาพที่ 1 กรอบการดำเนินงานด้านตัวชี้วัด

“คู่มือแนวทางการวางแผนพัฒนาเมืองในอนาคตให้น่าอยู่อย่างยั่งยืน” ใช้กรอบการดำเนินงาน 7 ขั้นตอน แบบ process-oriented development ตั้งแต่ ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดขอบเขตเชิงนิเวศเพื่อการวางแผน (Identify Ecosystem Boundary) ขั้นตอนที่ 2 การประสานผู้เกี่ยวข้อง (Mobilize Stakeholders) ในเมือง

หรือกลุ่มเมือง ขั้นตอนที่ 3 การประเมินศักยภาพและสถานภาพ ความยั่งยืน (Assess Sustainability ขั้นตอนที่ 4 การกำหนดวิสัยทัศน์ และจัดลำดับ ความสำคัญประเด็นเป้าหมาย (Formulate a Shared Vision and Prioritize Issues) เพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนาของเมืองและชุมชนร่วมกัน ขั้นตอนที่ 5 การจัดทำแผน ยุทธศาสตร์และมอบหมาย ภาคยุทธศาสตร์ (Develop Strategic Plan (LSFC Plan) and Identify Strategic Partners) ขั้นตอนที่ 6 การบูรณาการและประสานกลไกขับเคลื่อน (Integrate and Collaborate with Relevant Mechanisms) ขั้นตอนที่ 7 การดำเนินการและติดตามประเมินผล (Implement, Monitor and Evaluate Projects) ทุก 3 - 5 ปี ดังภาพ

ภาพที่ 2 กรอบการดำเนินงานการวางแผนพัฒนาเมืองในอนาคตให้น่าอยู่อย่างยั่งยืน

กรอบแนวคิดนี้ กำหนดตัวชี้วัดเบื้องต้น เพื่อประเมินความยั่งยืนของเมืองจากหลายโมเดลข้างต้น มีแนวคิดหลักเชื่อมโยงกับกรอบการพัฒนาที่ยั่งยืน ที่สามารถสะท้อน “3 เสาหลักความยั่งยืน” ของ SDGs (Three Pillars of Sustainability) ได้แก่ สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม โดยระบุสิ่งที่คาดหวังหรือผลที่จะเกิดขึ้นกับเมือง ดังนี้ (1) ด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม : โครงสร้างพื้นฐานเพื่อคุณภาพ ชีวิต และความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม (2) ด้านสิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจ : การเติบโตและประสิทธิภาพเชิงนิเวศเศรษฐกิจ และ (3) ด้านเศรษฐกิจและสังคม : ความเท่าเทียมและการยอมรับทุกกลุ่มในสังคม สศช ได้ทดลองใช้ LSFC Guideline ใช้ในการวางแผนพัฒนาเมืองที่มีขนาดแตกต่างกัน และตั้งอยู่ในภูมิภาคทั่วประเทศรวม 5 แห่ง ในปี พ.ศ. 2563 - 2564 ได้ดำเนินการนำร่องในพื้นที่เมืองขนาดกลางและขนาดใหญ่ 4 แห่ง ได้แก่ เทศบาลนครลำปาง จังหวัดลำปาง

เทศบาลเมืองสุโขทัยธานี จังหวัดสุโขทัย เทศบาลเมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม และเทศบาลเมืองนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ต่อมาในปี พ.ศ. 2565 ได้ทดลองวางแผนพัฒนาเมืองขนาดเล็ก ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองซิดชิน จังหวัดสระบุรี

ผลการทดลองใช้โมเดลการพัฒนาเมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืน พบปัจจัยความสำเร็จและความท้าทายหลายประการ ได้แก่

ความร่วมมือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ตั้งอยู่ในขอบเขตเชิงนิเวศเดียวกัน

แนวทาง LSFC ให้ความสำคัญกับการกำหนดขอบเขตเชิงนิเวศเป็นจุดเริ่มต้นของการวางแผนพัฒนา จึงไม่จำกัดเพียงขอบเขตการปกครองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปัจจุบัน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ยังขาดหรือยังมีความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นข้างเคียงไม่เพียงพอที่จะแก้ไขปัญหา เช่น ปัญหาน้ำท่วม เนื่องจากการระบายจากพื้นที่ต้นน้ำหรือพื้นที่ข้างเคียงปัญหามลพิษข้ามพรมแดน การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรของกลุ่มเมือง เป็นต้น

การวางแผนบนระบบฐานข้อมูลที่ทันสมัยเพียงพอ และมีประสิทธิภาพ

การประเมินความยั่งยืนของเมืองตามกรอบ LSFC Guideline ด้วย 24 ตัวชี้วัด ของเมืองนำร่อง 5 แห่งนั้นพบว่า มีข้อมูลสถิติลักษณะทุติยภูมิเพียง 11 ตัวชี้วัด ยังขาดข้อมูลสถิติสำคัญถึง 13 ตัวชี้วัด โดยเฉพาะด้านการเติบโตและผลิตภาพเชิงนิเวศเศรษฐกิจ และด้านธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการ ซึ่งยังขาดการจัดเก็บข้อมูล จึงไม่สามารถประเมินความยั่งยืนของเมืองได้อย่างครบถ้วนทุกมิติ นอกจากนี้ ข้อมูลที่มีอยู่ส่วนใหญ่เป็นข้อมูลระดับประเทศและระดับจังหวัด ไม่ใช่ข้อมูลในระดับพื้นที่เมือง (เทศบาล หรือ อบต.)

การมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงของภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาอย่างครบวงจร

การจัดให้มีการรับฟังความเห็นภาคประชาชนในการจัดทำแผนงานและโครงการต่าง ๆ อยู่ในระดับการให้ข้อมูลข่าวสาร (Information) ซึ่งเป็นเพียงระดับต้นของการมีส่วนร่วมเท่านั้น ควรเพิ่มรูปแบบที่หลากหลายอย่างเหมาะสม เช่น การร่วมวางแผน การร่วมตัดสินใจ และติดตามผลการดำเนินงาน รวมทั้งสร้างกลไกการพัฒนาเมืองร่วมกับองค์กรอิสระ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ระดับท้องถิ่นอย่างจริงจัง

การพัฒนาองค์ความรู้ด้านการพัฒนาเมืองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ทันสมัยและต่อเนื่อง

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นหน่วยงานหลักที่มีบทบาทภารกิจในการพัฒนาเมืองทุกขั้นตอน จึงจำเป็นต้องปรับปรุงกระบวนการวางแผนให้มีคุณภาพ มีต้นแบบตัวชี้วัด และคู่มือการจัดทำแผนที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ รวมทั้งติดตามประเมินผลเพื่อวิเคราะห์ระดับความสำเร็จและปรับปรุงให้เหมาะสมยิ่งขึ้นต่อไป

9) นโยบายผู้ว่าราชการจังหวัดกรุงเทพมหานคร 9 ดี

ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครกำหนดนโยบายกรุงเทพ 9 ดี (นโยบาย 9 มิติ) รวม 216 นโยบาย ในปี 2565 โดยมีจุดมุ่งหมายให้กรุงเทพมหานครเป็นเมืองน่าอยู่มากขึ้น ประกอบด้วย 9 ด้านหลักดังนี้

1. **ปลอดภัยดี** มุ่งเน้นการพัฒนาฐานข้อมูลดิจิทัลพื้นที่จุดเสี่ยงความปลอดภัย (BKK Risk Map), การปรับปรุงทางข้ามทั้งกรุงเทพฯ ให้ได้มาตรฐานความปลอดภัย, การใช้ CCTV กวดขันวินัยจราจร และการลดความเร็วในย่านชุมชนและถนนสายรอง

2. **สุขภาพดี**

3. **สร้างสรรค์ดี** มีนโยบายเช่น งานศิลป์จากหอศิลป์กรุงเทพฯ สู่พื้นที่สาธารณะทั่วกรุง

4. **สิ่งแวดล้อมดี** มุ่งเน้นการเพิ่มเวลา เพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวก เพิ่มการเข้าถึงสวนและพื้นที่สาธารณะ

5. **บริหารจัดการดี** มีนโยบายเช่น ขอคุณภาพจากกล้อง CCTV ออนไลน์ได้สะดวกรวดเร็ว

6. **เรียนดี**

7. **โครงสร้างดี** มุ่งเน้นการแก้ไขผังเมือง ทำโครงสร้างตามผังเมืองให้ทัน

8. **เศรษฐกิจดี** มุ่งเน้นการกระตุ้นเศรษฐกิจ

9. **เดินทางดี** มุ่งเน้นการพัฒนาระบบการเดินทาง เช่น กรุงเทพมหานครต้องเป็นศูนย์กลาง ดำเนินการควบคุมไฟจราจร ดูเส้นทางรถเมล์

3.2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1) งานวิจัยเรื่อง วิสัยทัศน์เมืองน่าอยู่และยุทธศาสตร์การพัฒนาของภาคประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปากน้ำประแส อำเภอกะลา จังหวัดระยอง ของอาทิตยา สุขประเสริฐ (ปี 2558) มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี สรุปผลการวิจัยพบว่า (1) การศึกษาวิสัยทัศน์เมืองน่าอยู่ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปากน้ำกระแส อำเภอกะลา จังหวัดระยอง กลุ่มตัวอย่างมีวิสัยทัศน์เมืองน่าอยู่ภาคประชาชนในด้านเศรษฐกิจ : ในอนาคตอยากมีอาชีพที่รายได้ยั่งยืน ด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า ในอนาคต อยากมีระบบการจัดการให้ปลอดภัยขยะทั้งบนบกและในน้ำ ด้านกายภาพ พบว่า ในอนาคต อยากให้มีสถานที่ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ธรรมชาติที่สมบูรณ์ ด้านสังคมและความปลอดภัย พบว่า ในอนาคตอยากมีการปลอดภัยยาเสพติด และด้านบริหารจัดการ พบว่า ในอนาคตอยากมีผู้นำที่เสียสละและยุติธรรม (2) การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การพัฒนาของภาคประชาชนเกี่ยวกับเมืองน่าอยู่ในเขตเทศบาลตำบลปากน้ำประแส อำเภอกะลา จังหวัดระยอง : กลุ่มตัวอย่างอยากมีส่วนร่วมมากในการส่งเสริมการท่องเที่ยว การร่วมกันสร้างจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การรณรงค์ป้องกันสารเสพติดในชุมชน การได้รับสวัสดิการและการแสดงความคิดเห็นและติดตามประเมินผล และ (3) การศึกษามาตรการขับเคลื่อนเมืองน่าอยู่ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปากน้ำประแส อำเภอกะลา จังหวัดระยอง สามารถสรุปได้ว่าการขับเคลื่อนเมืองน่าอยู่ของเทศบาลตำบลปากน้ำประแสในความคาดหวังของประชาชน ได้แก่ 1) การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการขับเคลื่อนเมืองน่าอยู่ของประชาชน ให้มีการสร้างความรู้ให้ผู้นำชุมชนเป็นผู้นำที่เข้มแข็งให้มากขึ้น 2) การสร้างเศรษฐกิจของชุมชนในรูปแบบใหม่ โดยส่งเสริมสนับสนุนพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนให้เป็นที่รู้จัก เพื่อให้คนมีงานทำไม่ต้องออกไปทำงานนอกชุมชน 3) การเคลื่อนไหวเกี่ยวกับชุมชนสีเขียว โดยรณรงค์ให้เป็น

ชุมชนสีเขียวปราศจากมลพิษทางบกและทางน้ำ 4) การจัดการบริการสาธารณะที่มีคุณภาพโดยพัฒนาถนนในตำบลให้เป็นถนนคู่แหล่งท่องเที่ยว มีสวนสาธารณะสวยงามเป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจและเป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ด้วยสามารถเป็นแหล่งเรียนรู้เชิงระบบนิเวศได้ 5) การสร้างคุณภาพชีวิตที่มีความปลอดภัยทางสังคม โดยมีมาตรการหรือใช้กฎหมายบังคับ เพิ่มการตรวจตราช่วงกลางคืน เข้มงวดกับการรักษาความปลอดภัยให้มากขึ้น และ 6) การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม โดยเสริมสร้างความรู้กับผู้นำชุมชนให้เป็นผู้นำชุมชนที่เข้มแข็งมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทำงานของเทศบาล

2) มลนิธิตถาบันสิ่งแวดล้อมไทย (2558) ได้ศึกษาเรื่องเมื่อนำอยู่ โดยมีแนวคิดว่าการเติบโตของเมือง ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ได้ส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่และสภาพแวดล้อม โดยมีปัจจัยหลายประการที่ทำให้สถานการณ์ของเมืองมีความซับซ้อนขึ้น อาทิ การเปลี่ยนแปลงด้านประชากร การใช้พื้นที่อย่างไม่เหมาะสม การพัฒนาที่ไม่สอดคล้องกับสภาพธรรมชาติ พฤติกรรมการเป็นอยู่ของคนเรา ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีและการสื่อสาร การใช้พลังงาน และภัยธรรมชาติ ดังนั้น จึงเสนอแนวคิดเมื่อนำอยู่ให้เอื้อต่อการดำรงชีวิตที่ดี ได้แก่ ความพร้อมด้านกายภาพและระบบสาธารณูปโภค การมีเศรษฐกิจที่มั่นคง การมีคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี การมีสังคมที่เข้มแข็งและมีความปลอดภัย และการบริหารจัดการที่ดี

3.2.3 ข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานเชิงพื้นที่แบบบูรณาการ พ.ศ. 2565

มาตรา 7 การบริหารงานเชิงพื้นที่แบบบูรณาการ ต้องเป็นไปตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน เพื่อความผาสุกของประชาชนในพื้นที่ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว การอำนวยความสะดวกและตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่ โดยสอดคล้องกับหลักการ ดังต่อไปนี้

(1) การพัฒนาแบบองค์รวมซึ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของคน เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนการรักษาความสงบเรียบร้อยและการสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ และการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่

(2) การบริหารงานให้เป็นไปตามแผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด และเป้าหมายและแนวทางการพัฒนาภาค

(3) การบริหารแผนงาน โครงการ กิจกรรมในโครงการ งบประมาณ และบุคลากรในจังหวัด เพื่อให้เกิดการปฏิบัติราชการร่วมกันโดยใช้ดิจิทัลเทคโนโลยีเป็นหลัก

(4) การส่งเสริมและดำเนินการให้เกิดความร่วมมืออย่างจริงจังระหว่างภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคประชาสังคม และภาคธุรกิจเอกชนในจังหวัด

(5) การกระจายอำนาจการตัดสินใจไปสู่ระดับผู้ปฏิบัติ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและความรวดเร็วในการปฏิบัติราชการ

(6) การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี มีความโปร่งใส และมีการตรวจสอบผลสัมฤทธิ์ของการปฏิบัติราชการ

ให้ใช้หลักการตามวรรคหนึ่ง ในการตีความและวินิจฉัยปัญหาที่เกิดขึ้นจากการใช้บังคับพระราชกฤษฎีกานี้

มาตรา 9 ให้มีคณะกรรมการนโยบายการบริหารงานเชิงพื้นที่แบบบูรณาการ เรียกโดยย่อว่า “ก.น.บ.” ประกอบด้วย

- (1) นายกรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการ
- (2) รองนายกรัฐมนตรีทุกคน รัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายให้กำกับและติดตามการปฏิบัติราชการในภูมิภาค รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ปลัดกระทรวงมหาดไทย ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ และเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ เป็นกรรมการ
- (3) นายกสมาคมองค์การบริหารส่วนจังหวัดแห่งประเทศไทย นายกสมาคมสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย และนายกสมาคมองค์การบริหารส่วนตำบลแห่งประเทศไทย เป็นกรรมการ
- (4) ประธานกรรมการสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย ประธานสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ประธานสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และประธานสภาเกษตรกรแห่งชาติ เป็นกรรมการ
- (5) ผู้ทรงคุณวุฒิที่นายกรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดและออกจากราชการไปแล้ว จำนวนไม่เกินสามคน เป็นกรรมการ
- (6) ผู้แทนภาคประชาสังคมซึ่งอยู่ในพื้นที่จังหวัดที่นายกรัฐมนตรีแต่งตั้งไม่เกินสองคน เป็นกรรมการ

ให้เลขาธิการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นกรรมการและเลขานุการ รองเลขาธิการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติซึ่งเลขาธิการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติมอบหมาย ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย และผู้แทนสำนักงานงบประมาณ เป็นผู้ช่วยเลขานุการ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจของ ก.น.บ. ประธานกรรมการอาจให้เชิญผู้ดำรงตำแหน่งซึ่งมีหน้าที่และอำนาจโดยตรงเกี่ยวกับเรื่องที่จะพิจารณา ให้เข้าร่วมประชุมเป็นครั้งคราว ในฐานะกรรมการด้วยก็ได้ ในกรณีเช่นนี้ ให้ผู้ซึ่งได้รับเชิญและมาประชุมมีฐานะเป็นกรรมการสำหรับการประชุมครั้งที่ได้รับเชิญนั้น แต่ไม่มีสิทธิออกเสียงลงคะแนน

มาตรา 21 ให้ ก.บ.จ. จัดทำแผนพัฒนาจังหวัด โดยคำนึงถึงความต้องการและศักยภาพของประชาชนในจังหวัด ยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาประเทศด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เป้าหมายและแนวทางการพัฒนาภาค และนโยบายของรัฐบาล รวมตลอดถึงความพร้อมของภาครัฐ ภาคประชาสังคม และภาคธุรกิจเอกชน

แผนพัฒนาจังหวัดอย่างน้อยต้องระบุรายละเอียดของเป้าหมายการพัฒนาซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาจังหวัด 20 ปี ตามมาตรา 20 ประเด็นการพัฒนา เป้าประสงค์ ตัวชี้วัด ค่าเป้าหมาย แนวทางการพัฒนา แผนงาน โครงการสำคัญและกิจกรรมในโครงการ งบประมาณที่ต้องใช้หน่วยงาน

ผู้รับผิดชอบ ระยะเวลาในการดำเนินโครงการซึ่งสอดคล้องกันระหว่างการดำเนินการของทุกหน่วยงานและเรื่องอื่นที่ ก.น.บ. กำหนด

แผนพัฒนาจังหวัดให้มีระยะเวลา 5 ปี

ให้นำความในมาตรา 20 วรคสองมาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม

มาตรา 22 เมื่อส่วนราชการจัดทำแผนปฏิบัติราชการห้าปี หรือรัฐวิสาหกิจ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรมหาชน และหน่วยงานอื่นของรัฐ จัดทำแผนยุทธศาสตร์ หรือแผนที่เรียกชื่ออย่างอื่น ซึ่งมีระยะเวลายาวกว่าหนึ่งปีและในแผนดังกล่าวมีโครงการที่จะดำเนินงานในพื้นที่จังหวัด ให้หน่วยงานของรัฐดังกล่าวแจ้งโครงการและประมาณการงบประมาณนั้นให้จังหวัดทราบ เพื่อประกอบการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด

มาตรา 23 ให้สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติร่วมกับกระทรวงมหาดไทย และหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องวิเคราะห์ปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการดำเนินการตามแผนพัฒนาจังหวัด รวมทั้งนโยบาย ระเบียบ ข้อบังคับ มติ หรือคำสั่งของราชการส่วนกลางหรือหน่วยงานของรัฐ และปัญหาอื่นที่เป็นอุปสรรค และจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางในการดำเนินการเพื่อให้แผนพัฒนาจังหวัดเกิดผลสำเร็จและแนวทางในการจัดให้มีกฎหมายใหม่ ปรับปรุง ยกเลิก หรือยกเว้นกฎที่เป็นปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการตามแผนพัฒนาจังหวัด และให้ ก.บ.จ. เสนอ ก.น.บ. ไปพร้อมกับแผนดังกล่าว

ให้หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบการดำเนินการและกฎตามวรรคหนึ่งแก้ไขปัญหาดังกล่าวภายในระยะเวลาที่ ก.น.บ. กำหนด

มาตรา 25 เมื่อแผนพัฒนาจังหวัดประกาศใช้แล้ว ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดแจ้งแผนพัฒนาจังหวัดต่อส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรมหาชน และหน่วยงานอื่นของรัฐ บรรดาที่มีสถานที่ตั้งอยู่ในจังหวัด หรือที่มีโครงการที่จะดำเนินงานในพื้นที่จังหวัด เพื่อให้ดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติราชการประจำปีของส่วนราชการหรือแผนปฏิบัติงานประจำปีของหน่วยงานดังกล่าวแล้วแต่กรณี ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาจังหวัด

การจัดทำแผนปฏิบัติราชการประจำปีของส่วนราชการ หรือแผนปฏิบัติงานประจำปีของหน่วยงานของรัฐในส่วนที่ดำเนินการในพื้นที่จังหวัด แผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการดำเนินกิจการของจังหวัดและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องต้องสอดคล้องกับแผนพัฒนาจังหวัดดังกล่าว

ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดแจ้งแผนพัฒนาจังหวัดให้องค์กรอิสระ ศาล และองค์กรอัยการ ซึ่งมีสถานที่ตั้งอยู่ในจังหวัดทราบ

4. ข้อเสนอเชิงนโยบาย (Policy Recommendations)

4.1 ข้อเสนอเชิงนโยบาย “แนวทางการพัฒนาเมืองน่าอยู่”

4.2 วัตถุประสงค์ของข้อเสนอ

เพื่อให้มีแนวทางสำหรับภาครัฐในการพัฒนาเมืองให้เป็นเมืองน่าอยู่ โดยเริ่มจากระดับจังหวัด ไปสู่ระดับประเทศ

4.3 ข้อวิเคราะห์ และแนวทางการดำเนินการของข้อเสนอ

4.3.1 ข้อวิเคราะห์ (Empathize – Define – Ideate)

ปัจจุบันมีหลักการและแนวคิดในการพัฒนาเมืองน่าอยู่จากหลากหลายองค์กร/สถาบัน แต่แนวคิดการพัฒนาเมืองน่าอยู่ยังไม่ถูกนำไปใช้ในทุกจังหวัด เมื่อวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาเมืองน่าอยู่ตามหลัก Design Thinking (Empathize – Define – Ideate – Prototype – Test) เพื่อทำความเข้าใจประเด็นและปัญหา ก่อนจะนำไปสู่การออกแบบข้อเสนอ พบว่า

1) Empathize (เข้าใจปัญหา) การพัฒนาเมืองน่าอยู่ครอบคลุมมิติที่หลากหลายในการขยายผลโมเดลจึงมีความซับซ้อนที่เกิดจาก

1.1) **บริบทของเมืองมีความแตกต่างกัน** ทำให้ไม่สามารถใช้โมเดลเดียวในการพัฒนาทุกจังหวัดได้ ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมและออกแบบเมืองน่าอยู่ของแต่ละจังหวัดให้สอดคล้องกับบริบทของเมืองนั้น ๆ

1.2) การพัฒนาเมืองน่าอยู่ขับเคลื่อนโดยหน่วยงานของรัฐเป็นหลัก ความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาเมืองน่าอยู่ของประชาชนยังมีน้อย ทำให้ขาด **การมีส่วนร่วมของภาคประชาชน** ในการพัฒนาและออกแบบเมือง

1.3) **ข้อมูลพื้นฐานและสารสนเทศที่จำเป็น** สำหรับการพัฒนาเมืองทั้ง 5 ด้าน ยังมีข้อจำกัดทั้งความครอบคลุม คุณภาพ ความเป็นปัจจุบันของข้อมูล ทำให้การสะท้อนปัญหา การตัดสินใจเชิงนโยบาย รวมถึงการติดตามประเมินผลการพัฒนาทำได้ยาก

1.4) เมืองน่าอยู่ไม่สามารถพัฒนาได้โดยหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง ต้องอาศัย **การบูรณาการระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคประชาสังคม** เพื่อเชื่อมโยงกลไกทั้งด้านกฎหมาย นโยบาย การเงินการคลัง กำลังคน และสารสนเทศ จึงจะเกิดเอกภาพในการพัฒนาเมืองน่าอยู่ ทำให้การพัฒนาเกิดขึ้นได้ซ้ำ

1.5) บุคลากรของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเมืองยังขาด **ความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาเมืองน่าอยู่** เพราะการพัฒนาต้องครอบคลุมทั้ง 5 มิติ บุคลากรที่เกี่ยวข้องขาดความรู้ในแต่ละมิติ ต้องเปิดรับและเรียนรู้ศาสตร์ในสาขาอื่นร่วมด้วย เพื่อให้สามารถวิเคราะห์ ออกแบบและวางแผนพัฒนาเมืองน่าอยู่ได้อย่างสมดุลและสร้างความน่าอยู่ให้เมืองได้

1.6) การพัฒนาเมืองน่าอยู่ยังไม่อยู่ในลำดับความสำคัญของแผนพัฒนาจังหวัด บางแห่ง การวิเคราะห์และวางแผนแก้ไขปัญหารายด้าน มีความซับซ้อนน้อยกว่า การวิเคราะห์และวางแผนแก้ไขปัญหาทั้ง 5 มิติของเมืองที่ต้องบูรณาการและสร้างสมดุลของการพัฒนาไปพร้อมๆกัน แม้การพัฒนาเมืองน่าอยู่จะเป็นความต้องการของหลายภาคส่วน แต่จากความซับซ้อนนี้ ทำให้อาจถูกจัดลำดับความสำคัญไว้ภายหลัง

1.7) เมืองหรือจังหวัดยังไม่ได้รับการสนับสนุนองค์ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม ที่ช่วยสนับสนุนการพัฒนาเมืองน่าอยู่ หน่วยงานในส่วนกลางเป็นแหล่งความรู้และเทคโนโลยีเฉพาะด้าน รวมถึงความชำนาญในการจัดทำยุทธศาสตร์และแผนพัฒนา แต่อาจไม่เข้าใจหรือบูรณาการความรู้และเทคโนโลยีในการพัฒนาเมืองน่าอยู่มิติอื่นในระดับภูมิภาคหรือระดับจังหวัดได้ไม่ชัดเจน หน่วยงานในภูมิภาคหรือระดับจังหวัดเข้าใจปัญหาและบริบทของพื้นที่แต่ขาดองค์ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรมที่ช่วยสนับสนุนแผนพัฒนาเมืองน่าอยู่ของตน

2) Define (ระบุปัญหา) เมืองน่าอยู่มีนิยามที่หลากหลายรวมถึงบริบทของเมืองที่แตกต่างกัน ทำให้การพัฒนาเมืองน่าอยู่เป็นประเด็นท้าทาย ปัญหาอุปสรรคต่อการพัฒนาเมืองน่าอยู่ที่ควรได้รับการแก้ไขตามลำดับความสำคัญ ได้แก่

2.1) ข้อมูลพื้นฐานและสารสนเทศสำคัญเพื่อการพัฒนาเมืองน่าอยู่ยังมีข้อจำกัด ทั้งข้อมูลด้านความมั่นคงปลอดภัย ด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ด้านโครงสร้างพื้นฐานเพื่อคุณภาพชีวิต ด้านเศรษฐกิจ และ ด้านสังคมและวัฒนธรรม ทำให้จังหวัดขาดข้อมูลที่เพียงพอและมีคุณภาพในการออกแบบจัดลำดับความสำคัญ และวางแผนพัฒนาเมืองน่าอยู่ ข้อมูลพื้นฐานทั้ง 5 ด้านที่เพียงพอ เชื่อถือได้ และเป็นปัจจุบันจะช่วยให้จังหวัดสามารถสะท้อนตนเอง วิเคราะห์บริบทของตนเองว่ายังขาดหรือต้องการพัฒนาในประเด็นใด และวางแผนพัฒนาจังหวัด รวมถึงแผนพัฒนากลุ่มจังหวัด ภายใต้พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานเชิงพื้นที่แบบบูรณาการ พ.ศ. 2565 และสามารถติดตามประเมินผลการเปลี่ยนแปลงหลังพัฒนาเพื่อนำมาสู่การปรับปรุงแผนการพัฒนาเมืองน่าอยู่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Know What)

2.2) ความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาเมืองน่าอยู่ ที่ครอบคลุมทุกมิติของผู้ปฏิบัติงานภาครัฐและภาคประชาชน เมืองน่าอยู่ไม่สามารถพัฒนาได้โดยภาครัฐหน่วยใดหน่วยหนึ่ง แต่ต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างภาครัฐด้วยกันเพื่อให้การพัฒนาเมืองน่าอยู่ครอบคลุมทุกมิติ และอาศัยความร่วมมือระหว่างภาครัฐกับภาคประชาชนเพื่อให้ประชาชนเป็นเจ้าของเมืองน่าอยู่ และเกิดความยั่งยืนในการพัฒนา ปัจจุบัน ในหลายจังหวัดมีโมเดลการพัฒนารายด้านที่โดดเด่น เช่น เมืองศูนย์กลางเศรษฐกิจเป็นจังหวัดที่มีการพัฒนาเศรษฐกิจได้ดี ความยากจนต่ำ แต่อาจพบปัญหาในมิติอื่นที่เป็นผลกระทบจากการเร่งพัฒนาเศรษฐกิจ ทั้งปัญหาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ความมั่นคงปลอดภัย เป็นต้น หรือหากภาครัฐพัฒนาเมืองน่าอยู่ภายใต้แผนพัฒนาจังหวัดอย่างมีประสิทธิภาพ แต่ขาดการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน

จากความไม่รู้ไม่เข้าใจว่าการพัฒนาเมืองน่าอยู่สำคัญและมีความหมายต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างไร การพัฒนาเมืองน่าอยู่ในจังหวัดนั้นๆจะไม่เกิดผลลัพธ์ที่มีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืนได้ (Know Who)

2.3) การสนับสนุนองค์ความรู้และเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาเมืองน่าอยู่

จากส่วนราชการส่วนกลางมายังส่วนราชการส่วนภูมิภาค การกระจายอำนาจการปกครองช่วยให้การพัฒนาเมืองน่าอยู่เกิดขึ้นได้ตามความต้องการของประชาชนและจังหวัดในบริบทเมืองที่แตกต่างกัน แต่นอกจากฐานข้อมูลสำคัญและการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนแล้ว การพัฒนาทั้ง 5 มิติยังต้องการองค์ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรมที่เหมาะสมและสอดคล้องกับการพัฒนาเมืองน่าอยู่ในแต่ละจังหวัด ซึ่งส่วนราชการส่วนภูมิภาคอาจมีทรัพยากรในการพัฒนาเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมเหล่านั้นไม่เพียงพอ การกระจายอำนาจจากส่วนกลางโดยไม่มีการเสริมพลังหรือสร้างสมรรถนะให้กับส่วนภูมิภาคอย่างทั่วถึงและเพียงพอจะเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาเมืองน่าอยู่ในระดับจังหวัด (Know How)

3) คิดนอกกรอบ (Ideate) แนวคิดเพื่อการแก้ไขปัญหาการพัฒนาเมืองน่าอยู่ อาจมีทางออกได้หลากหลาย เช่น

3.1) การสร้างความร่วมมือหรือความเป็นหุ้นส่วนกับภาคเอกชนที่มีความชำนาญด้านนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีข้อมูล (Collaboration or Partnership) ภาคเอกชนมีความสามารถในการแข่งขัน พัฒนา และเติบโตด้านดิจิทัลเทคโนโลยีสูงและรวดเร็ว และมีความต้องการเข้าถึงข้อมูลรายมิติในภาพรวมประเทศซึ่งหน่วยงานรัฐเป็นเจ้าของ เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่สู่การพัฒนานวัตกรรมรายด้านร่วมกัน

3.2) การสร้างคู่เครือข่ายระหว่างจังหวัดกับสถาบันอุดมศึกษา เพื่อนำองค์ความรู้และเทคโนโลยีในการพัฒนาเมืองน่าอยู่ที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ และพัฒนาโดยสถาบันการศึกษาในจังหวัดหรือระดับภูมิภาคมาใช้จริง โดยไม่ต้องรออนุญาตความรู้และเทคโนโลยีจากส่วนกลางซึ่งอาจไม่เพียงพอหรือไม่สอดคล้องกับบริบทในระดับจังหวัด

3.3) การออกแบบวิธีประเมินผลการพัฒนาที่ครอบคลุมทั้ง 5 มิติ การพัฒนาในมิติใดมิติหนึ่ง จะส่งผลต่อมิติอื่นเสมอ เช่น การพัฒนาโครงสร้างคมนาคม ทำให้การเข้าถึงบริการสุขภาพและการศึกษาสะดวกขึ้น หรือเกิดอาชีพและสร้างผลตอบแทนทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น เพื่อให้ “การทำหนึ่งได้ถึงห้า” จะช่วยทำให้ผู้เกี่ยวข้องมองเห็นความเชื่อมโยงของการพัฒนาเมืองน่าอยู่ในแต่ละมิติได้ชัดเจน

3.4) การกำหนดนโยบายการพัฒนาเมืองน่าอยู่ เป็นนโยบายระดับประเทศ เพื่อทุกภาคส่วนเข้ามาร่วมขับเคลื่อน ในรูปแบบ Top-down Approach โดยมีคณะกรรมการนโยบายการบริหารงานเชิงพื้นที่แบบบูรณาการ (ก.น.บ.)

3.5) การจับคู่จังหวัดเพื่อเทียบระดับการพัฒนาเมืองน่าอยู่ (Benchmarking Twin City) เพื่อสร้างการเรียนรู้และเพิ่มโอกาสการพัฒนาเมืองน่าอยู่ร่วมกันระหว่างจังหวัดที่มีภูมินิเวศเดียวกัน

3.6) การสร้างทีมระดับจังหวัดบูรณาการข้ามภาคส่วนเพื่อพัฒนาเมืองน่าอยู่ ทีมควรประกอบด้วยบุคลากรภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทั้ง 5 มิติ และผู้แทนภาคประชาชน

3.7) การเชื่อมโยงภาคประชาชนที่ร่วมพัฒนาเมืองน่าอยู่ในแต่ละมิติเข้าเป็นภาคีเครือข่ายภาคประชาชนเพื่อพัฒนาเมืองน่าอยู่ ส่วนราชการแต่ละแห่งมีการทำงานร่วมกับภาคประชาชนหลากหลายรูปแบบ เช่น สมัชชาสุขภาพระดับจังหวัดที่เป็นเครือข่ายภาคประชาชนด้านสุขภาพ สภาเยาวชนจังหวัด ที่เป็นเครือข่ายภาคประชาชนด้านสังคม หรือเครือข่ายภาคประชาชนด้านสิ่งแวดล้อม เป็นต้น การเชื่อมโยงเครือข่ายภาคประชาชนเหล่านี้เข้าด้วยกัน จะทำให้การบูรณาการเมืองน่าอยู่ทำได้ง่ายขึ้น ทุกเครือข่ายเห็นความเชื่อมโยงสัมพันธ์ และความสำคัญของการพัฒนาเมืองน่าอยู่แบบรอบด้าน

3.8) สถานพละนโยบาย พลังปัญญา และพลังมวลชน เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองน่าอยู่ จะทำให้เกิดความสมดุลและบูรณาการระหว่างกฎหมายและนโยบาย องค์ความรู้เทคโนโลยี และการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการพัฒนาเมืองน่าอยู่

4) พัฒนาด้านแบบ (Prototype) แนวทางการพัฒนาเมืองน่าอยู่ควรเป็นแนวทางที่ระบุนิยามเมืองน่าอยู่ เกณฑ์การพิจารณาเมืองน่าอยู่ และแนวทางปฏิบัติในการพัฒนาเมืองน่าอยู่ที่เป็นรูปธรรมเพียงพอที่พื้นที่จะนำไปวางแผนพัฒนาในระดับจังหวัดได้ โดยคณะผู้ทำการศึกษาเสนอให้กำหนด

4.1) วัตถุประสงค์ในการพัฒนา มุ่งเน้นให้เกิดผลลัพธ์ด้านคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน โดยคำนึงถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องทั้งด้าน สังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม ตามหลักการ 3 เสาหลักความยั่งยืน (Three Pillars of Sustainability) โดยให้ความสำคัญกับสุขภาวะและคุณภาพชีวิตของประชาชน (people-oriented) มากกว่าการใช้เครื่องมือ/แนวทาง/เทคโนโลยีที่ทันสมัย (technology-oriented)

4.2) องค์ประกอบหรือมิติในการพัฒนาเมืองน่าอยู่ ครอบคลุม 5 มิติ เรียงตามลำดับความสำคัญ ได้แก่

1) ความมั่นคงปลอดภัย ทั้งจากอุบัติเหตุและอาชญากรรม ทั้งแบบต่อหน้าและทางไซเบอร์

2) โครงสร้างพื้นฐานเพื่อคุณภาพชีวิต ทั้งด้านการคมนาคมขนส่ง การแพทย์และการสาธารณสุข การศึกษาที่มีคุณภาพ

3) คุณภาพสิ่งแวดล้อม ทั้งอากาศบริสุทธิ์ น้ำดีและการจัดการน้ำเสีย ขยะมูลฝอย รวมถึงการเพิ่มพื้นที่สีเขียว

4) เศรษฐกิจและรายได้ รูปแบบการสร้างงานและอาชีพที่ใช้ทักษะขั้นสูง เทคโนโลยีที่รองรับการทำงานแบบ anywhere anytime เพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจดั้งเดิมและเศรษฐกิจดิจิทัล

5) สังคมและวัฒนธรรม เมืองคำนึงถึงคนทุกกลุ่มทั้งกลุ่มปกติและกลุ่มเปราะบาง ให้ความสำคัญกับเด็ก เยาวชน ผู้พิการ ผู้สูงอายุที่ควรได้รับสิทธิในการอยู่อาศัยอย่างมีคุณภาพและเป็นธรรม

4.3) แนวทางการดำเนินการของข้อเสนอ ผสมผสาน 3 พลัง ทั้งพลังนโยบาย (policy) พลังปัญญา (wisdom) พลังมวลชน (people) ตามแนวคิดสามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขาโดย

พลังนโยบาย มุ่งเน้นการขับเคลื่อนโมเดลโดยสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ร่วมกับ คณะกรรมการภายใต้พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานเชิงพื้นที่แบบบูรณาการ พ.ศ. 2565 ที่มี สศช. เป็นฝ่ายเลขานุการ และขับเคลื่อนผ่านกลไกระดับจังหวัด (Top-down Approach)

พลังปัญญา เชื่อมโยงแหล่งความรู้ นวัตกรรม เทคโนโลยี ทั้งจากส่วนกลาง สถาบันการศึกษา และภาคเอกชนสู่การปรับใช้ในบริบทของแต่ละจังหวัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาฐานข้อมูลที่ใช้งานได้จริง ครอบคลุมและมีคุณภาพ เพื่อให้จังหวัดสามารถสะท้อนตนเอง และวางแผนพัฒนาเมืองนำอยู่ตามความต้องการและบริบทของตนเองได้

พลังมวลชน เชื่อมโยงและสนับสนุนเครือข่ายภาคประชาชนที่ร่วมพัฒนาเมืองในประเด็นต่าง ๆ เข้าด้วยกัน เพื่อสร้างนโยบายการพัฒนาเมืองจากภาคประชาชน (Bottom-up Approach)

5) ทดสอบแนวคิด (Test) การประเมินผลต้นแบบการพัฒนาเมืองนำอยู่ ต้องครอบคลุมทั้งผลลัพธ์รายประเด็นและผลลัพธ์ด้านกระบวนการ

ผลลัพธ์รายประเด็น (เมืองนำอยู่ขึ้นในทุกมิติ) สามารถใช้ตัวชี้วัดจากโมเดลการพัฒนาเมืองนำอยู่อย่างยั่งยืนของ สศช. ที่ทดสอบแล้วและสามารถเก็บรวบรวมได้ทั้ง 11 ตัวชี้วัด และปรับปรุงฐานข้อมูลสำคัญให้ครอบคลุมอีก 13 ตัวชี้วัด โดยสร้างความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาด้านดิจิทัล เทคโนโลยีเข้าร่วมพัฒนา อาจเชื่อมโยงผลลัพธ์ทั้ง 5 มิติเข้าด้วยกัน เพื่อให้เห็นผลกระทบของการพัฒนามิติหนึ่งต่อผลลัพธ์ในมิติอื่น เช่น การพัฒนาด้านการศึกษา ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมอย่างไร

ผลลัพธ์ด้านกระบวนการ (กระบวนการมีประสิทธิภาพและยั่งยืน) สามารถใช้ 7 ขั้นตอนจากโมเดลการพัฒนาเมืองนำอยู่อย่างยั่งยืนของ สศช. แต่จำเป็นต้องมีโค้ชหรือพี่เลี้ยงให้กับจังหวัด โดยเฉพาะในขั้นตอนที่ 3 การประเมินสถานะความยั่งยืนและศักยภาพ (Assess sustainability) และขั้นตอนที่ 7 การดำเนินงานและติดตามประเมินผล (Implement, monitor and evaluation project under the LSFC plan) ซึ่งเป็นประเด็นหรือแนวคิดใหม่ที่จังหวัดอาจยังไม่ชำนาญ

4.3.1 ข้อเสนอ “แนวทางการพัฒนาเมืองนำอยู่”

(1) นิยามเมืองนำอยู่

เมืองนำอยู่ หมายถึง จังหวัดที่มีความสงบและปลอดภัยต่อชีวิต ที่ปราศจากความขัดแย้ง ความรุนแรง อาชญากรรม และความวุ่นวาย เป็นสถานะในสังคมที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข มีสิทธิเสรีภาพและโอกาสที่เท่าเทียมกัน โดยไม่คำนึงถึงเชื้อชาติ ศาสนา เพศ ช่วงอายุ ฐานะทางเศรษฐกิจ มีสภาพแวดล้อมเมืองที่เอื้อให้ประชาชนใช้ชีวิตที่มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ความมั่นคงทางการเมือง ความมั่นคงทางสิ่งแวดล้อม ความเคารพกฎหมาย สามารถเข้าถึงบริการขั้นพื้นฐานในเรื่องการศึกษา บริการด้านสุขภาพ ระบบสุขภาพที่เอื้ออาศัย และมีคุณภาพชีวิตที่ดี

(2) เกณฑ์การพิจารณาเมืองน่าอยู่

ความน่าอยู่ของเมืองส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยตรง การที่ภาครัฐจะกำหนดประเด็นการพัฒนาเพื่อไปสู่ความเป็นเมืองน่าอยู่ จึงมิใช่เรื่องง่าย เนื่องจากต้องมีความเกี่ยวข้องกับการพัฒนาในทุกมิติ ทั้งด้านความมั่นคงปลอดภัย โครงสร้างพื้นฐานเพื่อคุณภาพชีวิต คุณภาพสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจและรายได้ สังคมและวัฒนธรรม การพัฒนาในทุกมิติยังต้องมีการวางแผนพัฒนาอย่างเป็นระบบ มีความสอดคล้องต้องกันในระยะเวลาที่เหมาะสม ในการศึกษาี้ ได้กำหนดประเด็นเพื่อเป็นเกณฑ์พิจารณาเมืองน่าอยู่ไว้ ดังนี้

(2.1) การพัฒนาความมั่นคงปลอดภัย การป้องกันอาชญากรรม การป้องกันอุบัติเหตุและทรัพย์สิน รวมทั้งการป้องกันอาชญากรรมไซเบอร์ ทำให้ประชาชนมีความสุขในการใช้ชีวิตประจำวัน มีการเสริมสร้างระบบการจราจรและพื้นที่สาธารณะ เพื่อให้การจัดการวางแผนและการตอบสนองต่อสถานการณ์ฉุกเฉินเป็นไปอย่างรวดเร็ว เพื่อช่วยลดความเสี่ยงและสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยแก่ประชาชน มีการส่งเสริมการเข้าถึงข้อมูลและการศึกษาเกี่ยวกับความปลอดภัย เพื่อเพิ่มความตระหนักในการป้องกันอันตรายและโอกาสเสี่ยงต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้น

(2.2) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อคุณภาพชีวิต ในเรื่องการวางผังเมืองเพื่อสร้างพื้นที่ใช้สอยที่ดีมีคุณภาพสำหรับประชากร การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานถือเป็นการลงทุนที่สำคัญต่อการเพิ่มพลังทางเศรษฐกิจในระยะยาว โดยเฉพาะจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้สิ่งก่อสร้าง สามารถเพิ่มคุณภาพชีวิตของประชากรในด้านสุขภาพ การเดินทาง และการเชื่อมโยงกับชุมชนอื่นๆ การพัฒนาในเรื่องสาธารณสุขให้ประชาชนสามารถใช้บริการสุขภาพได้โดยไม่มีข้อจำกัด เช่น การเดินทางไปยังสถานพยาบาลใกล้บ้าน การได้รับบริการทางการแพทย์ที่มีคุณภาพสูง รวมถึงค่าใช้จ่ายที่เป็นไปได้สำหรับผู้รับบริการด้วยกัน การได้รับการวินิจฉัยและรักษาโรคที่ถูกต้อง การเสริมสร้างพลเมืองให้มีความรู้ในเรื่องการรักษาสุขภาพ

(2.3) การพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เริ่มต้นจากการมีอากาศที่บริสุทธิ์ มีระดับมลพิษต่ำ ไม่ปนเปื้อนหรือมีสิ่งสกปรกซึ่งกระทบต่อสุขภาพของมนุษย์และสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ ได้ มีการบริหารจัดการขยะที่ดี อันเป็นส่วนสำคัญในการสร้างสภาพแวดล้อมที่สะอาดและมีคุณภาพ นอกจากนี้ การส่งเสริมการลดขยะทางชีวภาพ การรวมกันขยะอินทรีย์เพื่อผลิตปุ๋ยอินทรีย์ เป็นเรื่องสำคัญ และการสร้างพื้นที่สีเขียวในเมืองเพื่อประโยชน์ต่อสภาพแวดล้อมและคุณภาพชีวิตของชาวเมือง

(2.4) การพัฒนาด้านเศรษฐกิจและรายได้ ปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีและดิจิทัลอย่างรวดเร็ว จึงต้องมีการเตรียมความพร้อมสำหรับเศรษฐกิจดิจิทัล การสร้างงานที่ใช้เทคโนโลยีสื่อสารและสารสนเทศในการพัฒนา การบริหารจัดการการทำงานร่วมกันผ่านการทำงานระยะไกล และระบบงานอัตโนมัติ พัฒนาการทำงานอิสระและการทำงานระยะไกล การพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มโอกาสในการทำงานทำให้ผู้คนสามารถทำงานได้ทุกที่ทุกเวลาและเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารชีวิตส่วนตัวและการทำงาน

(2.5) การพัฒนาด้านสังคมและวัฒนธรรม การพัฒนาสังคมมีหลายด้านที่สำคัญต่อความเจริญของสังคม เช่น การส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดี การสนับสนุนความเท่าเทียม ไม่หลงลืมกลุ่มคนเปราะบาง การสร้างชุมชนที่เชื่อมต่อและเข้มแข็ง การส่งเสริมความเข้าใจและความร่วมมือระหว่างกลุ่มที่มีความหลากหลาย เพื่อสร้างความร่วมมือและความเข้าใจ การสนับสนุนความรับผิดชอบต่อสังคม การส่งเสริมการเป็นมนุษย์ที่ดี การเสริมสร้างคุณค่าและจริยธรรม การสร้างโครงสร้างที่สนับสนุนการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสังคม การพัฒนาด้านวัฒนธรรม การสนับสนุนศิลปวัฒนธรรม การสนับสนุนการร่วมมือและการเข้าใจในสังคม การพัฒนาด้านสังคมและวัฒนธรรมจะช่วยสร้างสังคมที่เป็นระบบคุณธรรมและยั่งยืนอย่างมีคุณภาพสูงเพื่อสร้างสภาพจิตใจที่ดีแก่ทุกคนในสังคม

(3) แนวทางการดำเนินการของข้อเสนอ

เนื่องจากเมืองหรือจังหวัดมีปัจจัยที่แตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ เช่น สภาพภูมิศาสตร์ ทรัพยากร วัฒนธรรม ทำให้สถานะทางด้านสังคม เศรษฐกิจ รวมทั้งระดับการพัฒนาในเรื่องต่างๆ แตกต่างกันในแต่ละพื้นที่เช่นกัน ทั้งในระดับจังหวัด ระดับอำเภอ และระดับท้องถิ่น ทำให้การกำหนดแนวทางในการพัฒนาเมืองน่าอยู่ ไม่ควรกำหนดเป็นรูปแบบเดียวที่สามารถประยุกต์ใช้ได้กับทุกพื้นที่

ในการพัฒนาเมืองให้น่าอยู่ ควรครอบคลุม 5 มิติ ได้แก่ มิติด้านความมั่นคงปลอดภัย มิติด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม มิติด้านโครงสร้างพื้นฐานเพื่อคุณภาพชีวิต มิติด้านเศรษฐกิจและรายได้ และมิติด้านสังคมและวัฒนธรรม โดยในการพัฒนายกระดับในแต่ละมิติดังกล่าว อาจพิจารณาดำเนินการโดยให้ความสำคัญลำดับแรกกับประเด็นที่มีปัญหารุนแรงในปัจจุบัน เช่น ปัญหามลพิษทางอากาศ/ฝุ่นละออง หรือประเด็นที่หากได้รับการแก้ไขแล้ว จะมีผลกระทบต่อการพัฒนาในภาพรวม เช่น โครงสร้างและบริการพื้นฐาน เป็นต้น

นอกจากนี้ เห็นว่า แนวทางการแก้ไขปัญหาควรดำเนินการทั้งจากระดับบนสู่ล่าง (top down approach) หรือการกำหนดนโยบายจากหน่วยงานส่วนกลาง เพื่อให้เกิดการพัฒนาในแต่ละมิติในระดับภาพรวมครอบคลุมทั้งประเทศ โดยมีหน่วยงานส่วนภูมิภาค/ท้องถิ่นเป็นผู้ปฏิบัติ และดำเนินการจากระดับล่างสู่บน bottom up approach) หรือการดำเนินการจากระดับพื้นที่ที่เล็กที่สุด ที่อาจสามารถนำไปสู่การจัดทำข้อเสนอแนะในระดับประเทศได้ต่อไป รวมทั้งการดำเนินการทั้ง 2 วิธีควบคู่กันไป ดังนั้น จึงขอเสนอแนวทางการดำเนินการ ดังนี้

แนวทางดำเนินการระยะสั้น (1 - 5 ปี)

ระดับประเทศ	ระดับจังหวัด
<p>1. กระทรวงที่รับผิดชอบในแต่ละมิติจัดทำแผนปฏิบัติการราชการของกระทรวง เพื่อขับเคลื่อนมิติต่างๆ ให้สามารถบรรลุผลสำเร็จร่วมกับจังหวัด โดยจัดลำดับการพัฒนาเมืองน่าอยู่ในมิติที่สำคัญและสามารถดำเนินการได้ก่อน ดังนี้</p> <p>1.1) มิติด้านความมั่นคงปลอดภัย ได้แก่</p>	<p>1. จังหวัดที่มีความพร้อมจัดทำ “แผนพัฒนาจังหวัดที่ครอบคลุม “ความเป็นเมืองน่าอยู่” โดยครอบคลุมทั้ง 5 มิติ โดยนำเกณฑ์การพิจารณาเมืองน่าอยู่มาเป็นเกณฑ์ชี้แนะในการดำเนินการ และมีความสอดคล้องกับกระทรวงต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง</p>

ระดับประเทศ	ระดับจังหวัด
<p>(1) การเพิ่มกล้องวงจรปิดและเทคโนโลยีตรวจจับ : ติดตั้งกล้องวงจรปิดในจุดสำคัญต่างๆ เพื่อเพิ่มการเฝ้าระวังและลดอาชญากรรม ใช้เทคโนโลยีตรวจจับที่ทันสมัยเพื่อตอบสนองต่อเหตุการณ์อย่างรวดเร็ว</p> <p>(2) การเสริมสร้างระบบการจราจรและพื้นที่สาธารณะ เช่น สะพานลอย ถนนคนเดิน มีชุมชนที่ปลอดภัย</p> <p>(3) การติดตั้งระบบสัญญาณเตือนภัยและเทคโนโลยีเฉพาะ: ใช้เทคโนโลยีเฉพาะเพื่อเตือนและตอบสนองต่อสถานการณ์ เช่น ระบบเตือนไฟไหม้และระบบเตือนภัยธรรมชาติ</p> <p>(4) การจัดการแสงสว่างในเมือง : ปรับปรุงและขยายระบบแสงสว่างในพื้นที่สาธารณะ เพื่อลดอาชญากรรมในช่วงเวลากลางคืนและเพิ่มความรู้สึกปลอดภัยให้กับผู้คน</p> <p>(5) การส่งเสริมให้มีอาสาสมัครด้านความปลอดภัย หรือส่งเสริมให้มีอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน : อปพร. เพิ่มขึ้น ช่วยสอดส่องดูแลช่วยเหลือคนในพื้นที่หรือจังหวัด และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการเฝ้าระวังและรายงานเหตุการณ์</p> <p>1.2) มติคุณภาพสิ่งแวดล้อม ได้แก่</p> <p>(1) การบริหารจัดการน้ำและน้ำเสียอย่างยั่งยืน ติดตั้งระบบบำบัดน้ำเสียที่ทันสมัย และเพิ่มระบบการบริหารจัดการน้ำใต้ดินเพื่อลดความเสี่ยงจากน้ำท่วม</p> <p>(2) การจัดการขยะอย่างยั่งยืน โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ส่งเสริมการแยกขยะและรีไซเคิล รวมถึงการใช้พลังงานจากขยะ เพื่อลดปริมาณขยะที่ต้องฝังกลบ</p> <p>(3) การลดการปล่อยมลพิษ โดยจัดตั้งโซนการจราจรที่จำกัดหรือปราศจากคาร์บอน ส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทน และควบคุมการปล่อยมลพิษจากโรงงานอุตสาหกรรม</p> <p>(4) ส่งเสริมการสร้างพื้นที่สีเขียวและความหลากหลายทางชีวภาพ : การสร้างและรักษาพื้นที่สาธารณะ เช่น สวนสาธารณะ การเพิ่มอากาศที่บริสุทธิ์ในเมืองช่วยลด</p>	<p>และเสนอแผนพัฒนาจังหวัดดังกล่าวต่อคณะกรรมการนโยบายการบริหารงานเชิงพื้นที่แบบบูรณาการ (ก.น.บ.) เพื่อพิจารณา</p> <p>2. ให้จังหวัดรายงานผลการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการของกระทรวงและแผนพัฒนาจังหวัดต่อสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งเป็นฝ่ายเลขานุการ ก.น.บ. ทุกสิ้นปีงบประมาณ เพื่อประเมินผลการดำเนินการและรายงานคณะรัฐมนตรีต่อไป</p> <p>3. การสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาเมืองนำอยู่ให้กับประชาชน หน่วยงานต่างๆ ในพื้นที่ดังนี้</p> <p>(1) การสร้างความรู้ความเข้าใจให้เห็นความสำคัญของการพัฒนาเมืองนำอยู่</p> <p>(2) การสร้างความร่วมมือ/เครือข่ายระหว่างสถาบันวิชาการ สถาบันการศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนราชการระดับจังหวัด เพื่อสนับสนุนองค์ความรู้วิชาการ/เทคโนโลยีในการพัฒนาเมืองนำอยู่ให้ประชาชนในพื้นที่และเจ้าหน้าที่ของรัฐ</p> <p>4. การเก็บข้อมูลร่วมระหว่างหน่วยงานระดับจังหวัดที่ครอบคลุม 5 มิติของการพัฒนาเมืองเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการวางแผนพัฒนาเมืองนำอยู่ระดับจังหวัด โดยเน้นการประเมินผลของโครงการพัฒนารายด้านต่อผลลัพธ์การพัฒนาเมืองนำอยู่ทั้ง 5 มิติ (ทำ 1 ประเมิน 5)</p> <p>5. การทดลองทำ Sandbox ในการจัดทำแผนพัฒนาเมืองนำอยู่ โดยครอบคลุมทั้ง 5 มิติ อาทิ การเลือกจังหวัดซึ่งเป็นตัวแทนของแต่ละภาคทดลองทำ Sandbox และติดตามประเมินผลการดำเนินการ เพื่อนำไปขยายผลกับจังหวัดอื่นทั่วประเทศ ในการจัดทำแผนพัฒนาเมืองนำอยู่ต่อไป</p>

ระดับประเทศ	ระดับจังหวัด
<p>มลพิษในอากาศ และสร้างสภาพแวดล้อมที่สะอาดและสนับสนุนสุขภาพของประชาชน มีพื้นที่สำหรับการกีฬา และพักผ่อนเพื่อสร้างคุณภาพชีวิตที่ดี</p> <p>1.3) มิติด้านเศรษฐกิจและรายได้ ได้แก่</p> <p>(1) ส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก : สนับสนุนวิสาหกิจชุมชน SMEs และ Startup พัฒนาสินค้าเกษตรแปรรูป</p> <p>(2) การส่งเสริมการท่องเที่ยว : การพัฒนาเมืองให้มีความน่าดึงดูดใจในด้านการท่องเที่ยว เช่น การมีแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ทางธรรมชาติ และการจัดงานเทศกาลต่าง ๆ</p> <p>(3) การส่งเสริมเศรษฐกิจสีเขียว : การลงทุนในเทคโนโลยีสะอาดและธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและส่งเสริมความยั่งยืน ส่งเสริมการใช้สินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม พัฒนาเกษตรอินทรีย์</p> <p>(4) การสร้างงานที่ใช้เทคโนโลยี สื่อสารและสารสนเทศในการพัฒนาการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มโอกาสในการทำงาน ทำให้ผู้คนสามารถทำงานได้ทุกที่ทุกเวลาและเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารชีวิตส่วนตัวและการทำงาน</p> <p>1.4) มิติด้านสังคมและวัฒนธรรม ได้แก่</p> <p>(1) การสร้างพื้นที่สาธารณะที่ช่วยให้ผู้คนมารวมตัวกัน และแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม เช่น ศูนย์ชุมชน ศาสนสถาน สวนสาธารณะ ที่มีพื้นที่สำหรับจัดกิจกรรมชุมชนและวัฒนธรรม</p> <p>(2) การส่งเสริมความหลากหลายและการรวมกลุ่ม : สร้างโครงการและนโยบายที่สนับสนุนความเสมอภาคและการรวมกลุ่มของคนทุกเชื้อชาติ ศาสนา และสถานะทางสังคม เพื่อส่งเสริมความเข้าใจระหว่างกลุ่มต่าง ๆ และลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม</p> <p>(3) การศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต : สนับสนุนโปรแกรมการศึกษาและการเรียนรู้ที่หลากหลาย รวมทั้งการเรียนรู้ทักษะใหม่ๆ สำหรับทุกวัย เพื่อเพิ่มโอกาสทางสังคมและเศรษฐกิจให้กับประชากร</p>	<p>6. การจับคู่จังหวัดเพื่อเทียบระดับการพัฒนาเมืองน่าอยู่' (Benchmarking Twin City) เพื่อสร้างการเรียนรู้และเพิ่มโอกาสการพัฒนาเมืองน่าอยู่ร่วมกันระหว่างจังหวัดที่มีภูมิโนเวคเดียวกัน</p>

ระดับประเทศ	ระดับจังหวัด
<p>1.5 มิติด้านโครงสร้างพื้นฐานเพื่อคุณภาพชีวิต</p> <p>มีการออกแบบอารยสถาปัตย์เพื่อทุกคน ทั้งการจัดสภาพแวดล้อมของเมือง การเดินทาง การใช้ชีวิตที่เอื้อต่อทุกคน ลดอุปสรรคในการดำเนินชีวิตของคนทุกช่วงวัย ทั้งเด็ก คนพิการ หรือผู้สูงอายุ ซึ่งการจัดโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพ การคมนาคม ต้องครอบคลุมเรื่องความปลอดภัย ทั้งอุบัติเหตุ ไปจนถึงเรื่องค่าใช้จ่ายการเดินทาง ที่ทำให้เกิดความเท่าเทียมในการใช้ชีวิตของทุกคนได้</p> <p>2. ให้กระทรวงรายงานผลการดำเนินการตาม แผนปฏิบัติการของกระทรวงต่อสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งเป็นฝ่ายเลขานุการ ก.น.บ. ทุกสิ้นปีงบประมาณ เพื่อประเมินผลการดำเนินการและรายงานคณะรัฐมนตรีต่อไป</p> <p>3. การพัฒนาบุคลากรและประชาชน โดยสนับสนุนการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรภาครัฐจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเมืองนำอยู่ระดับจังหวัดทั้ง 5 มิติ ด้วยหลักการ Team-based Training เพื่อให้เกิดทีมระดับจังหวัดที่มีเป้าหมายและวิสัยบูรณาการทำงานร่วมกัน และการสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับประชาชนด้านความมั่นคงปลอดภัย ด้านการเงิน ด้านสุขภาพ ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านสิทธิมนุษยชน ด้วยระบบ E-learning (Safety – Financial – Health – Environmental – Human Right Literacy)</p> <p>4. การพัฒนาฐานข้อมูลร่วมระหว่างหน่วยงานระดับ กระทรวงที่ครอบคลุม 5 มิติของการพัฒนาเมือง เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการวางแผนพัฒนาเมืองนำอยู่ระดับจังหวัด และประกอบการตัดสินใจในภาพรวมของประเทศ</p>	

แนวทางดำเนินการระยะยาว

ระดับประเทศ	ระดับจังหวัด
<p>1. กระทรวงที่รับผิดชอบในมิติด้านโครงสร้างพื้นฐานเพื่อคุณภาพชีวิต ซึ่งรับผิดชอบเกี่ยวกับการเข้าถึงบริการของรัฐในด้านสาธารณสุข การศึกษา และสาธารณูปโภค จัดทำ</p>	<p>1. จังหวัดแผนพัฒนาจังหวัดที่ครอบคลุมมิติด้านโครงสร้างพื้นฐานเพื่อคุณภาพชีวิต โดยร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ที่รับผิดชอบ เช่น กระทรวง</p>

ระดับประเทศ	ระดับจังหวัด
<p>แผนปฏิบัติการของกระทรวงเพื่อขับเคลื่อนให้สามารถบรรลุผลสำเร็จร่วมกับจังหวัด ดังนี้</p> <p>(1) ระบบขนส่งสาธารณะ: ขยายและปรับปรุงระบบขนส่งสาธารณะ เช่น รถไฟฟ้า รถบัส และรถราง เพื่อให้การเดินทางภายในเมืองสะดวกและเร็วขึ้น รวมทั้งส่งเสริมการใช้พลังงานสะอาด</p> <p>(2) สาธารณูปโภค : ปรับปรุงและขยายระบบน้ำประปาและระบบไฟฟ้า เพื่อให้ทุกพื้นที่ของเมืองมีการเข้าถึงน้ำสะอาดและไฟฟ้าอย่างเพียงพอ</p> <p>(3) โครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล : ขยายการเข้าถึงและความเร็วของอินเทอร์เน็ต เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ ธุรกิจ และนวัตกรรมในเมือง</p> <p>(4) มีการบริการทางการแพทย์ที่เข้าถึงคนทุกระดับ : การเพิ่มการเข้าถึงบริการ โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เช่น การให้บริการทางการแพทย์ทางไกล (Telemedicine) เพื่อช่วยให้ผู้คนเข้าถึงบริการได้ง่าย การพัฒนาคุณภาพของบริการสุขภาพ โดยพัฒนาทักษะของบุคลากรทางการแพทย์ การนำเทคโนโลยีใหม่ๆ เข้ามาใช้ การขยายบริการสุขภาพจิต และการให้คำปรึกษาเพื่อช่วยเหลือผู้ที่เผชิญกับความเครียด และปัญหาสุขภาพจิตการวิจัยและนวัตกรรมด้านสุขภาพ : สนับสนุนการวิจัยในมหาวิทยาลัยและสถาบันการแพทย์เพื่อพัฒนาการรักษาและเทคโนโลยีด้านสุขภาพใหม่ๆ</p> <p>2. การพัฒนาฐานข้อมูลของจังหวัดทั่วประเทศโดยเฉพาะฐานข้อมูลระดับพื้นที่เมืองซึ่งมีความจำเป็นต่อการพัฒนาเมือง โดยให้จังหวัดการจัดเก็บข้อมูลสถิติในมิติต่างๆ ในพื้นที่ทุกระดับ (อำเภอ และจังหวัด) รวมถึงการพัฒนาระบบการจัดเก็บข้อมูลดังกล่าว โดยอาจประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และการจัดทำฐานข้อมูลที่รวบรวมข้อมูลในทุกระดับของพื้นที่</p> <p>3. ให้กระทรวงที่รับผิดชอบมิติด้านโครงสร้างพื้นฐานเพื่อคุณภาพชีวิต รายงานผลการดำเนินการต่อ ก.น.บ. ติดตามประเมินผลการพัฒนาเมืองนำอยู่ระดับจังหวัดอย่างต่อเนื่อง</p>	<p>สาธารณสุข กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงคมนาคม เป็นต้น</p> <p>2. ให้จังหวัดรายงานผลการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการของกระทรวงและแผนพัฒนาจังหวัดต่อสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งเป็นฝ่ายเลขานุการ ก.น.บ. ทุกสิ้นปีงบประมาณ เพื่อประเมินผลการดำเนินการและรายงานคณะรัฐมนตรีต่อไป</p> <p>3. การจัดเก็บข้อมูลสถิติของจังหวัดอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ</p>

4.4 กลไกการขับเคลื่อนข้อเสนอฯ ไปสู่การปฏิบัติให้บรรลุผล (Policy Advocacy)

4.4.1 การผลักดันประเด็น “การพัฒนาเมืองน่าอยู่” เข้าสู่การประชุมคณะกรรมการนโยบายการบริหารงานเชิงพื้นที่แบบบูรณาการ (ก.น.บ.) ซึ่งมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน เพื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเป็นวาระแห่งชาติ เรื่องการพัฒนาเมืองน่าอยู่ เพื่อให้เกิดการบูรณาการทำงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ และขับเคลื่อนข้อเสนอไปสู่ทางปฏิบัติได้

4.4.2 การติดตามประเมินผลการดำเนินการพัฒนาเมืองน่าอยู่ โดยคณะกรรมการนโยบายการบริหารงานเชิงพื้นที่แบบบูรณาการ (ก.น.บ.) ติดตามประเมินผลการพัฒนาเมืองน่าอยู่ระดับจังหวัดอย่างต่อเนื่อง และรายงานคณะรัฐมนตรีทุกปี

4.4.3 การสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ประกอบด้วย (1) ภาคประชาชน โดยเชื่อมโยงและสานพลังเครือข่ายภาคประชาชนระดับจังหวัด เช่น สภาประชาชนระดับจังหวัด สมัชชาสุขภาพจังหวัด เพื่อร่วมผลักดันและขับเคลื่อนนโยบายเมืองน่าอยู่ระดับจังหวัด (2) ภาคเอกชน องค์กร NGO เพื่อร่วมผลักดันนโยบายการพัฒนาเมืองน่าอยู่ เช่น เปิดโอกาสให้ภาคเอกชนเข้ามาลงทุนเพื่อพัฒนาเมืองให้น่าอยู่ (3) ภาครัฐ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลสถิติเกี่ยวกับจังหวัดเพื่อการตัดสินใจ การปรับปรุงกฎหมาย การบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง

4.4.4 การกำหนดให้มีหน่วยงานเจ้าภาพหลักในการกำหนดนโยบายการพัฒนาเมืองน่าอยู่ และกำหนดเป็นตัวชี้วัดของส่วนราชการและจังหวัดในการพัฒนาเมืองน่าอยู่จำแนกตามมิติ 5 มิติ ดังนี้

การดำเนินการ	หน่วยงานรับผิดชอบ
1. มิติคุณภาพสิ่งแวดล้อม (1) การบริหารจัดการน้ำและน้ำเสียอย่างยั่งยืน (2) การจัดการขยะอย่างยั่งยืน (3) การลดการปล่อยมลพิษ (4) ส่งเสริมการสร้างพื้นที่สีเขียวและความหลากหลายทางชีวภาพ	กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงพลังงาน กระทรวงมหาดไทย สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงบประมาณ
2. มิติด้านความมั่นคงปลอดภัย (1) การเพิ่มกล้องวงจรปิดและเทคโนโลยีตรวจจับ (2) การเสริมสร้างระบบการจราจรและพื้นที่สาธารณะ (3) การติดตั้งระบบสัญญาณเตือนภัยและเทคโนโลยีเฉพาะ (4) การจัดการแสงสว่างในเมือง (5) การส่งเสริมให้มีอาสาสมัครด้านความปลอดภัยหรือส่งเสริมให้มีอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน	สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงมหาดไทย สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงบประมาณ

การดำเนินการ	หน่วยงานรับผิดชอบ
<p>3. มิติด้านสังคมและวัฒนธรรม</p> <p>(1) การสร้างพื้นที่สาธารณะที่ช่วยให้ผู้คนมารวมตัวกัน และแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม</p> <p>(2) การส่งเสริมความหลากหลายและการรวมกลุ่ม</p> <p>(3) การศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต</p>	<p>กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงมหาดไทย สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ</p>
<p>4. มิติด้านเศรษฐกิจและรายได้</p> <p>(1) ส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก</p> <p>(2) การส่งเสริมการท่องเที่ยว</p> <p>(3) การส่งเสริมเศรษฐกิจสีเขียว</p> <p>(4) การสร้างงานที่ใช้เทคโนโลยีสื่อสารและสารสนเทศ</p>	<p>กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงมหาดไทย สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ</p>
<p>5. มิติด้านโครงสร้างพื้นฐานเพื่อคุณภาพชีวิต</p> <p>(1) ระบบขนส่งสาธารณะ</p> <p>(2) การออกแบบอารยสถาปัตยกรรมเพื่อทุกคน</p> <p>(3) สาธารณูปโภค</p> <p>(4) โครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล</p> <p>(5) การเข้าถึงบริการทางการแพทย์</p>	<p>กระทรวงคมนาคม กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กระทรวงมหาดไทย สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานปรมาณู หน่วยงานภาครัฐ</p>

5. สรุปภาพรวม (Policy Brief)

POLICY BRIEF

แนวทางการพัฒนาเมืองน่าอยู่

1 ปัญหา ผลกระทบ และสถานการณ์ปัจจุบัน

- เมืองน่าอยู่ 5 มิติ: ความมั่นคงปลอดภัย คุณภาพสิ่งแวดล้อม โครงสร้างพื้นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม
- เป้าหมาย: ยกระดับเมืองให้ปลอดภัยทั้งชีวิตและทรัพย์สิน สิ่งแวดล้อมที่เสริมสร้างสุขภาวะ ยกระดับคุณภาพชีวิต ลดความยากจนเมือง ลดความเหลื่อมล้ำ เป็นเมืองแห่งความสุขที่ประชาชนทุกคนเข้าถึงได้อย่างแท้จริง
- Global Livability Index ประเทศไทย อันดับ 98 ในปี 2018

3 สรุปรายละเอียดข้อเสนอเชิงนโยบาย

- วิเคราะห์ตามหลัก Design Thinking
 - Empathize: บริบทของเมืองที่หลากหลาย (diversity) ความรู้ความเข้าใจของประชาชน (literacy) ข้อมูลพื้นฐานใน 5 ด้าน (database) การมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐด้วยกันและภาคประชาสังคม (partnership) การจัดลำดับความสำคัญในระดับจังหวัด (priority) เทคโนโลยีและนวัตกรรมพัฒนาเมืองตามบริบทของจังหวัด (technology & innovation)
 - Define: Know What (ข้อมูลสะท้อนความเร่งด่วน) Know Who (การมีส่วนร่วมของประชาชน) Know How (เทคโนโลยีช่วยพัฒนาเมือง)
 - Ideate: Networking เครือข่ายสถาบันการศึกษาและภาคเอกชน Team-building กับบูรณาการข้ามภาคส่วนระดับจังหวัด
 - Prototype: 3 เสาหลักความยั่งยืน (สังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม) 5 มิติเมืองน่าอยู่ 3 พลังขับเคลื่อน (นโยบาย ปัญญา มวลชน)
 - Test: ผลลัพธ์ 24 ตัวชี้วัด และกระบวนการขยายผลที่มีคุณภาพ ทำ 1 ด้าน ประเมินผลลัพธ์ 5 ด้าน
- เสนอที่พิจารณาเมืองน่าอยู่ 5 มิติ
 - ความมั่นคงปลอดภัย ทั้งจากอุบัติเหตุและอาชญากรรม ทั้งแบบต่อหน้าและทางไซเบอร์
 - โครงสร้างพื้นฐานเพื่อคุณภาพชีวิต ทั้งด้านการคมนาคมขนส่ง การแพทย์และการสาธารณสุข การศึกษาที่มีคุณภาพ
 - คุณภาพสิ่งแวดล้อม ทั้งอากาศบริสุทธิ์ น้ำดีน้ำเสีย ขยะมูลฝอย การเพิ่มพื้นที่สีเขียว
 - เศรษฐกิจและรายได้ สร้างงานและอาชีพที่ใช้ทักษะขั้นสูง เทคโนโลยีรองรับการทำงานแบบ anywhere anytime เศรษฐกิจดิจิทัล
 - สังคมและวัฒนธรรม คำนึงถึงคนทุกกลุ่ม ให้ความสำคัญกับเด็ก เยาวชน ผู้พิการ ผู้สูงอายุ ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและเป็นธรรม
- แนวทางการขับเคลื่อนระยะสั้น (1-5 ปี)
 - ระดับประเทศ
 - กระทรวงที่เกี่ยวข้องทั้ง 5 มิติ จัดทำแผนปฏิบัติการที่คำนึงถึงการขับเคลื่อนในระดับจังหวัด + สนับสนุนเทคโนโลยีเฉพาะด้านในการพัฒนาเมือง พร้อมรายงานผลต่อ สชช ทุกปี
 - พัฒนาสมรรถนะ Team-based training เพื่อพัฒนาเมืองน่าอยู่ระดับจังหวัด โดยผสมผสาน On-site + E-learning
 - สร้างความรู้ของประชาชนในด้าน Safety – Financial – Health – Environmental – Human Right Literacy
 - ออกแบบอารยสถาปัตย์เพื่อคุณภาพชีวิตคนทุกช่วงวัย
 - ระดับจังหวัด
 - จังหวัดจัดทำ “แผนพัฒนาจังหวัดที่ครอบคลุมเกณฑ์ขั้นต่ำทั้ง 5 มิติ และเสนอแผนต่อคณะกรรมการนโยบายการบริหารงานเชิงพื้นที่แบบบูรณาการ (กบบ) ผ่าน สชช
 - สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาเมืองน่าอยู่
 - สร้างความร่วมมือกับสถาบันการศึกษา/ภาคเอกชนเพื่อสนับสนุนเทคโนโลยีในการพัฒนาเมืองน่าอยู่
 - พัฒนาฐานข้อมูลร่วมระหว่างหน่วยงานระดับจังหวัดที่ครอบคลุม 5 มิติของการพัฒนาเมือง
 - Sandbox แผนพัฒนาเมืองน่าอยู่ระดับจังหวัด ราชการ
- แนวทางการขับเคลื่อนระยะยาว (>5 ปี)
 - ระดับประเทศ
 - ออกแบบอารยสถาปัตย์เพื่อเข้าถึงทุกคน ปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมขนส่ง สาธารณูปโภค ดิจิทัล
 - พัฒนาฐานข้อมูลร่วม 5 มิติ ระดับประเทศเพื่อการพัฒนาเมืองน่าอยู่
 - ระดับจังหวัด
 - ประเมินผลกระทบระยะยาวของการพัฒนา โดยเฉพาะผลจากการพัฒนามิติหนึ่งที่มีต่อมิติอื่นๆของเมืองน่าอยู่
 - จัดจังหวัดเพื่อเรียนรู้ เทียบระดับในภูมิภาคใกล้เคียงกัน

จัดทำโดย: ผู้เข้าอบรมกลุ่ม 7 หลักสูตรบริหารระดับสูง: ผู้บำที่มีวิสัยทัศน์และคุณธรรม รุ่นที่ 99 พ.ศ.2567 วิทยาลัยบริหาร สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ.

• นางสาวอรชเร อธิวัฒน์ • นางสุรัตน์ นิลวณิช • นางสาวสิริภาภรณ์ ศิโพนนภาภรณ์ • นางสาวกุสริ์ กลิ่นบุรุษย์ • นายพงศ์พัฒน์ เสนอคำ • นายจิรศักดิ์ อิศรางกูร ณ อยุธยา • นางสิริยา กองดี • นางสาวบุศกิติ ชูประดิษฐ์ • นางสาวอุษณี จิงศิริกุลวิทย์ • วา.ต.ต.สุพิชญ์ ลิมศิริวงษ์

บรรณานุกรม

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 – 2580).

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 – 2580).

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสาม (พ.ศ. 2566 - 2570)

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2565). คู่มือแนวทางการวางแผนพัฒนาเมืองในอนาคตให้น่าอยู่อย่างยั่งยืน

กองยุทธศาสตร์และการวางแผนเศรษฐกิจมหภาค. (2567,19 กุมภาพันธ์). ภาวะเศรษฐกิจไทยไตรมาสที่สี่ของปี 2566 ทั้งปี 2566 และแนวโน้มปี 2567. NESDC ECONOMIC REPORT. สืบค้นจาก https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=14743&filename=QGDP_report.

สำนักงานเมืองอัจฉริยะ. (2567). การส่งเสริมเมืองอัจฉริยะ. <https://www.depa.or.th/th/smart-city-plan/smart-city-office>

อติเจต มงคลโสฬศ.(2567,6 มค.). 5 เรื่องน่ารู้ “ทิศทางเศรษฐกิจไทย 2567”. สืบค้นจาก <https://www.thaipbs.or.th/now/content/646>.

อาทิตยา สุขประเสริฐ (2558). วิสัยทัศน์เมืองน่าอยู่และยุทธศาสตร์การพัฒนาของภาคประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปากน้ำประแส อำเภอกอฉก จังหวัดระยอง มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

GIOJOEY. (2022). 7 แนวคิด สร้างกรุงเทพให้น่าอยู่อย่างยั่งยืน. สืบค้นจากTheSustain.<https://www.thesustain.space/life/7%E0%B9%81%E0%B8%99%E0%B8%A7%E0%B8%84%E0%B8%B4%E0%B8%94-%E0%B8%81%E0%B8%A3%E0%B8%B8%E0%B8%87%E0%B9%80%E0%B8%97%E0%B8%9E%E0%B8%99%E0%B9%88%E0%B8%B2%E0%B8%AD%E0%B8%A2%E0%B8%B9%E0%B9%88-livable-city/>.

jobthai. (2023,12 มกราคม). ตลาดแรงงานกลับมาคึกคัก! เปิดสถิติและอัปเดตสถานการณ์การหางานปี 2566. สืบค้นจาก <https://blog.jobthai.com/what-s-new /ตลาดแรงงานกลับมาคึกคัก-เปิดสถิติและอัปเดตสถานการณ์การหางานปี-2566>.

Knowledgeportal.(2567) หลากเรื่องว่าด้วยเมืองน่าอยู่. <https://knowledgeportal.okmd.or.th/article/64144387cfb1f>

salika.(2024, 15 February). ชี 3 มิติความอ่อนแอของ ตลาดแรงงานไทย ปี 2567 ที่รับมือได้ด้วย การปฏิวัติ ระบบพัฒนาทักษะให้คนไทย. สืบค้นจาก <https://www.salika.co/2024/02/15/skillset-revolution-in-thai-labor-market-2567>.

Uma Phanita Surinta. (2018) Livable city. Medium. <https://medium.com/umapupphachai/livable-city-cabcf74765bc>

Urbancreature. (2022). กรุงเทพฯ 9 ดี จากชัชชาติ นโยบายหาเสียงผู้ว่าฯ กทม. พัฒนาเมือง 9 มิติ ให้ตอบ โจทย์ทุกคน.<https://urbancreature.co/chadchart-policy-2022/>

คณะผู้จัดทำ

- 9907 นางสาวจเรช อรัญวัฒน์
ผู้อำนวยการศูนย์นักบริหารระดับสูง สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน
- 9916 นางสาวรัตน์วดี นิลฉวีชัย
สรรพสามิตพื้นที่ปทุมธานี 1 กรมสรรพสามิต
- 9925 นางสาวสิชาภาณัจ ศิไพบุณณาภาณัจ
เลขานุการกรม กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ
- 9934 นางสาวกุลศิริ กลั่นนุรักษ์
ผู้อำนวยการกองวิจัยและพัฒนาข้าว กรมการข้าว
- 9943 นายพงศ์พัฒน์ เสมอคำ
ผู้อำนวยการกองวิเคราะห์และประเมินสถานการณ์น้ำ กรมทรัพยากรน้ำ
- 9952 นายจิรรัตน์ อิศรางกูร ณ อยุธยา
ผู้อำนวยการสำนักงานยุโรป กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ
- 9961 นางสาวสิญา ทองดี
ผู้อำนวยการสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดนครปฐม กรมคุมประพฤติ
- 9970 นางสาวมุกิตา ชูประดิษฐ์
ผู้อำนวยการสำนักบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ สำนักงานประกันสังคม
- 9979 นางสาวดุขฎี จิงศิริกุลวิทย์
ผู้อำนวยการกองบริหารระบบบริการสุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต
- 9988 พล.ต.ต. สุพิไชย ลิมศิริวงษ์
ผู้บังคับการสถาบันนิติเวชวิทยา โรงพยาบาลตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
-